

Освітнянське слово

№ 35–36
17 жовтня
2012 року

slovo@ippo.if.ua

Видання головного управління освіти і науки Івано-Франківської облдержадміністрації, Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Івано-Франківського обласного комітету профспілки працівників освіти і науки України

Новини освіти

ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ОБГОВОРЮВАЛИ СПІЛЬНО

ОСВІТЯНСЬКИЙ ПРОСТІР КАЛУЩИНИ

Педагогічні працівники розповідають про роботу відділу освіти та навчальних закладів району, яка спрямована на створення умов для розвитку дитини, становлення її як особистості. Основна увага приділяється дошкільній та

початковій освіті, позашкільно, обдарованим дітям та іншим питанням

4–5

БЕЗПЕЧНА ЇЖА

Статистика дитячої захворюваності показує, що хвороби органів шлунково-кишкового тракту посідають перші місця. Тому проблема харчування дітей є надзвичайно актуальною.

Поради щодо безпечної їжі дає лікар-педіатр

6

ОСВІТЯНСЬКА РОДИНА ФРЕЇКІВ

Відповідно до плану роботи Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 10–12 жовтня 2012 р. на базі Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти проходила Всеукраїнська нарада завідувачів кабінетів (методистів) української мови і літератури, світової літератури інститутів післядипломної педагогічної освіти з питання “Реалізація змістових ліній Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти на уроках словесності”.

(С. 2)

Долі освітянських родин є надто цікавими і непростими. А їх чимало. Про одну з них наша розповідь

11

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України інформує

Новини

Президент України призначив стипендії імені Тараса Шевченка десяти учням загальноосвітніх навчальних закладів за особливі успіхи у вивченні української мови та літератури у 2011/2012 н. р. (Указ № 584/2012).

* * *

МОНмолодьспорту запрошує батьків першокласників долучитися до вдосконалення нової початкової освіти в Україні. З метою поліпшення організації навчально-виховного процесу в 1-х класах ЗНЗ з 5 до 23 жовтня 2012 р. тривають Всеукраїнські Інтернет-збори для батьків першокласників (наказ МОНмолодьспорту від 04.10.2012 р. № 1073). Їм пропонується відповісти на 11 запитань (питання для обговорення – у додатку до наказу), які містять варіанти відповідей, та три питання відкритої форми. Свої відгуки можна надсилати за електронною адресою: 1klasBatki2012@gmail.com

* * *

Стартує III Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. На виконання Указу Президента України від 30 вересня 2010 р. № 928 "Про Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка" та відповідно до листа МОНмолодьспорту України від 10.10.2012 № 1/9-732 розпочато проведення III Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка у 2012/2013 н. р. Конкурс проводиться для учнів 5–11 класів ЗНЗ, у т. ч. ліцеїстів військових ліцеїв, у чотири етапи (жовтень – березень), учнів професійно-технічних учи-

лищ, студентів і курсантів ВНЗ I–IV р. а. усіх форм власності та курсантів вищих військових навчальних закладів – у три етапи (листопад – березень). У престижних мовно-літературних змаганнях може брати участь учнівська та студентська молодь з числа українців, яка проживає в інших державах світу.

Нормативно-правова база

Запрошуємо до обговорення. МОНмолодьспорту повідомляє про оприлюднення 10 жовтня 2012 р. на офіційному веб-сайті (рубрика “Громадське обговорення”) проекту Умов прийому до вищих навчальних закладів України 2013 року. У них міститься текст Умов і два додатки із зазначенням напрямів підготовки та вступних випробувань на навчання до ВНЗ.

Пропозиції та зауваження необхідно подавати до 19 жовтня 2012 року.

Результати громадського обговорення будуть оприлюднені протягом тижня після закінчення обговорення в рубриці “Громадське обговорення” офіційного веб-сайту Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

* * *

Про затвердження Плану заходів щодо виконання завдань і заходів Державної цільової програми на період до 2020 року (наказ МОНмолодьспорту від 01.10.2012р. № 1063). З метою організації виконання завдань і заходів Державної цільової програми “Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів” на період до 2020 р. до 20 грудня департаменту загальної середньої та дошкільної освіти слід надавати інформацію про виконання завдань, визначених Планом заходів.

Із сайту Міністерства

Календар знаменних і пам'ятних дат

ЛИСТОПАД

- 1.11 – День Державності на західно-українських землях; 94 роки від дня проголошення ЗУНР
- 3.11 – 80 років з дня смерті Валер'яна Підмогильного (1901–1932), українського письменника; 75 років з дня смерті Миколи Зерова (1890–1937), українського поета
- 4.11 – День національної гвардії України
- 5.11 – День підтвердження Акту незалежності України
- 7.11 – 95 років від дня народження Миколи Варенні (1917), івано-франківського художника, живописця і графіка, заслуженого художника України, автора численних картин про Гуцульщину
- 8.11 – 125 річниця від дня народження Дмитра Вітовського (1887–1919), українського військового діяча, організатора Листопадового Зриву (1918), письменника, уродженця с. Медуха Галицького району
- 9.11 – День української писемності та мови; 140 років від дня народження Богдана Лепкого (1872–1941), українського письменника, перекладача, літературознавця
- 9.11 – 50 річниця перейменування Станіслава на Івано-Франківськ
- 10.11 – Всесвітній день молоді
- 14.11 – 100 років від дня народження Андрія Малишка (1912–1970), українського поета
- 16.11 – Міжнародний день толерантності; День працівників радіо, телебачення та зв'язку
- 17.11 – Міжнародний день студентів; День студента в Україні
- 20.11 – 120 років від дня народження Еміліана Грабовського (1892–1955), українського живописця і графіка 95 років тому (1917) проголошено УНР
- 24.11 – День пам'яті жертв голодомору і політичних репресій в Україні
- 26.11 – Всесвітній день інформації

(Продовження. Поч. на с. 1)

ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ОБГОВОРЮВАЛИ СПІЛЬНО

10 жовтня в актовій залі інституту післядипломної педагогічної освіти відбулось відкриття Всеукраїнської наради. На плідну працю та хороший настрій присутніх налаштував колектив народного аматорського вокального ансамблю “Черлені пацьорки” Народного дому селища Делятин Надвірнянської районної ради.

З вітальним словом до освітян звернувся: Зінаїда Болюк, начальник головного управління освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрації, заслужений працівник освіти України; Роман Зуб'як, ректор Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент; Катерина Таранік-Ткачук, головний спеціаліст

департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, кандидат педагогічних наук.

У перший день відбулось пленарне засідання, на якому обговорювались такі питання: “Актуальні проблеми сучасної методичної науки” (Марія Пентилук, професор кафедри мовознавства Херсонського державного університету, доктор пе-

з української літератури).

Практично спрямована частина семінару відбулась за участі методистів лабораторії суспільно-філологічних дисциплін ІФОІППО: Наталії Уманців, Ярослави Козленко, Світлани Худецької та методистів РМЦ, ІМЦ, МКК Івано-Франківської області.

11 жовтня учасники наради перебували в Городенківському та Снятинському районах, де відвідали Храм Непорочно-

го зачаття Пресвятої Богородиці (шедевр архітектури стилю бароко), Храм Успення Пресвятої Богородиці (м. Городенка), музей-садибу Василя Стефаника (с. Русів, Снятинський район). Роботу продовжили на базі школи № 1 імені Василя Стефаника Коломийської міської ради. Біля музею “Писанка” запальною гуцульської мелодією зустріли гостей колектив сопілкарів Ліснохлібчинської школи Коло-

ПРАКТИЧНА АНДРАГОГІКА: НОВИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ДОРОСЛИХ

Наприкінці минулого тижня на базі Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти спільно з кафедрою філософії і освіти дорослих ЦІППО Університету менеджменту освіти НАПН України проведено науково-методичний семінар “Андрагогічні підходи до підвищення якості післядипломної педагогічної освіти”.

Зібрання відбулося в рамках спільних заходів науково-методичного комплексу “Консорціум закладів післядипломної педагогічної освіти”.

Науковці проаналізували історичні передумови виникнення андрагогіки як науки, основні положення та принципи, на яких ґрунтується її методологія, відмінності між педагогічною та андрагогічною моделями навчання, психологічні основи андрагогічної моделі навчання дорослих.

В обговоренні актуальних проблем взяли участь: Марина Скрипник, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філософії і освіти дорослих ЦІППО; Ярослава Катюк, кандидат психологічних наук, доцент кафедри філософії і освіти дорослих ЦІППО; Ольга Барабаш, проректор з наукової роботи ОІППО, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри менеджменту та освітніх інновацій ОІППО; Ігор Дрогобицький, кандидат історичних наук, доцент кафедри теорії та методики на-

вчання ОІППО; Ондор Ярош, кандидат філософських наук, доцент кафедри менеджменту та освітніх інновацій ОІППО; Наталія Глинянюк, магістр, старший викладач кафедри педагогіки та психології ОІППО.

Як підсумок, учасники семінару визнали необхідність підготовки андрагога - фа-

хівця, готового навчати педагога як дорослого, та запропонували продовжити співпрацю в межах нового спільного проекту “Практична андрагогіка”.

Наш кор.

Сторінками календаря

НАПЕРЕДОДНІ СВЯТА ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

“Українська Повстанська Армія: особистісний вимір” – тема обласної науково-практичної конференції, яка відбулась в Івано-Франківському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти.

фесор кафедри мовознавства Херсонського державного університету, доктор педагогічних наук, член робочої групи з роз-

мелодією зустріч гостей колективі спілкарів Ліснохлібичинської школи Коломийської районної ради.

Враження в словесників від Всеукраїнської наради залишились найтеплішими. Справжнім поцінуванням праці прикарпатських освітян стали відгуки, якими ділились гості...

Виховання школярів наскрізь пронизане моральним, духовним, естетичним началами. Це справді українська національна школа, у якій набуття знань і виховний момент підпорядковані самобутній природі дитини, її належному розвитку, відповідають корінним інтересам батьків, а також ідеалам української педагогіки у формуванні довершеної особи українця.

роблення навчальної програми з української мови); "Підготовка педагогів до реалізації змістових ліній Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" (Оксана Мариновська, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та освітніх інновацій ІФОІППО); "Сучасна методика викладання української літератури – запорука успішної реалізації чинної програми"

(Ольга Слоньовська, кандидат педагогічних наук, доцент Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника); "Масова і елітарна сучасна українська література: природа її художності" (Лідія Кавун, професор Інституту української філології і соціальних комунікацій Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, доктор філологічних наук, професор, член робочої групи з розроблення навчальної програми

Академік Мирослав Стельмахович вважав: "Традиційна гуцульська родина є яскравою, чудовою, чарівною квіткою єдиного суцвіття української родини, переконливим свідченням розмаїтого родинотворчого феномена українського народу, багатоманітною окрасою не тільки українського національного, але й загальнослов'янського і загальнолюдського родинобудівництва".

Цю ідею простежили учасники наради на прикладі навчально-виховного процесу у школах Прикарпаття.

та світової літератури інститутів післядипломної педагогічної освіти, 10 науковців провідних вищих навчальних закладів України.

Мар'яна УЛЯШКЕВИЧ

12 жовтня робота продовжилась на базі Української гімназії №1 Івано-Франківської міської ради. Там відбулась методична нарада щодо особливостей вивчення української мови і літератури, світової літератури у 2012/2013 навчальному році. Також за "круглим" столом пройшла презента-

ція видань новинок методичної літератури видавництва "Мандрівець" і "Шкільний світ". Гості переглянули фільм про Українську гімназію, зустрілись з письменником Прикарпаття Степаном Процюком та підбили підсумки роботи. Завершальним етапом перебування гостей на Прикарпатті стала екскурсія мальовничим Івано-Франківськом.

Загалом у роботі взяло участь 40 методистів української мови і літератури

науково-практичної конференції, яка відбулася в Івано-Франківському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти.

Захід проходив за участі науковців Івано-Франківського та Чернівецького обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Івана Франка, Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери, Центру патріотичного виховання учнівської молоді імені Степана Бандери та вчителів історії області.

Робота конференції була спрямована

освітніх навчальних закладів.

У ході заходу розглядалися важливі проблеми, що стосуються особистісного виміру військового протистояння УПА-“Захід” тоталітарним режимам нацизму та більшовизму, а також трактування цього процесу в сучасному курсі “Історії України” для загальноосвітніх навчальних закладів. Цим обумовлено категорію учасників конференції, переважну більшість яких складали викладачі історичних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах області.

Із доповідями під час пленарного засідання виступали Ярослав Треф'як, Олександр Сахновський, Петро Арсенич, Ольга Черепович, Іван Когуч, Ярослав Коретчук.

Відбулось ознайомлення з матеріалами тематичної книжкової виставки, розгорнутої стараннями працівників краєзнавчого відділу Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Івана Франка п. Ольгою Черепович та п. Оксаною Шаран.

Окрім пленарного, у ході конференції відбулися засідання двох секцій: “Українська Повстанська Армія крізь призму життя особистості” та “Феномен УПА в навчально-виховній роботі з учнівською молоддю: стан та перспективи”.

Загалом до роботи секцій долучилось більш ніж два десятки педагогів, частина з яких мала змогу побувати на екскурсії “Поле слави УПА Богородчанського району Івано-Франківської області”. Вони відвідали місце крівки референта пропаганди Карпатського краю ОУН “Марка Боєслава” та меморіал воякам УПА між селами Яблунька та Глибівка.

За підсумками роботи конференції планується напрацювання відповідних рекомендаційних матеріалів.

Ігор ДРОГОБИЦЬКИЙ,
кандидат історичних наук

ПЕРШІ ТУРНІРИ – ПЕРШІ ЗДОБУТКИ

Вихованці Івано-Франківського обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей із сільської місцевості щорічно виступають в обласних та всеукраїнських турнірах, олімпіадах з основних навчальних предметів.

Завдяки наполегливій праці педагогічного колективу, учнів ліцею, злагодженій роботі адміністрації закладу завжди досягаються вагомі результати як на обласному, так і республіканському рівнях.

Не став винятком і початок 2012/2013 н. р. Нещодавно на базі ліцею-інтернату відбулись два обласні турніри: юних географів та юних математиків. Команда юних географів “Обрій”, яку підготувала молодий учитель географії Тереза Харів зайняла II місце серед 15 команд області, поступившись тільки збірній команді м. Івано-Франківськ. Слід відзначити і виступ команди юних математиків “Еврика” ліцею-інтернату під керівництвом Галини Вельч, яка здобула третє призове місце.

ЛІЦЕЙНЕ САМОВРЯДУВАННЯ – У ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС

Формувати та розвивати самостійність учнів, прищеплювати любов до свого навчального закладу, виховувати патріотизм, свідоме ставлення до праці і навчання, закласти основи духовної культури – важливе завдання виховного процесу сучасної української школи.

Ще в переддень української державності відомий педагог Галичини Софія Русова писала, що “школа своїм діяльно-громадським вихованням дасть Україні потрібних для її нового життя нових громадян з пробудженою активністю, з витривалою волею й добре розвиненими творчими силами”.

Вагому роботу з впровадження нових ідей, форм і напрямів самоврядування в Івано-Франківському обласному ліцеї-інтернаті для обдарованих дітей із сільської місцевості проводить педагог-організатор Світлана Валовіна. Традиційно, педаго-

Відбувся і турнір юних біологів, що проходив на базі природничо-математичного ліцею, у якому команда юних біологів “Без ГМО” ліцею-інтернату, котру підготували вчителі біології Наталія Дойонко та Надія Ференц, виборола II місце.

Ліцеїсти Христина Чабаненко, Ірина Годованець, Михайло Кузь, Василь Жидун, Іванна Бендас та багато інших відмінним і наполегливим навчанням підкоряють усе нові й нові вершини знань, піднімають престиж рідного закладу.

На засіданні педагогічної ради директор ліцею-інтернату Іван Рачій відмітив:

– Високий результат на обласному та всеукраїнському рівнях не проходить сам собою – це показник крпїткої, систематичної праці і педагога, і учня.

Борис СТЕПАНЮК,
вихователь Івано-Франківського
обласного ліцею-інтернату
для обдарованих дітей
із сільської місцевості

ліцейна “Рада Міністрів”, яку очолюватиме впродовж навчального року прем’єр-міністр Христина Чабаненко, староста 11-Е класу, активний учасник не тільки класного, але й загальноліцейного життя. Відповідно “міністрами” учнівського самоврядування стали відмінники навчання: Тетяна Русінкевич, 11-Ф; Мар’яна Король, 11-П; Ігор Ребега, 9-І; Степан Старовецький, 11-П; Андрій Гресько, 11-Б; Юлія Андрійчук, 10-І; Ольга Розумович, 11-Ф; Мирослав Камрадський, 9-А класів.

Варто відмітити, що учнівське самоврядування

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ, РАЙОННА ШКОЛО ЛІДЕРІВ!

“З початком навчального року! З Днем народження, районна школо лідерів!”. Саме таким був лейтмотив першого в цьому навчальному році заняття Долинської районної школи лідерів, яке відбулося нещодавно.

За традицією заняття РШЛ розпочалося виконанням гімну України. Далі було коротко підбито підсумки роботи за минулий рік, у тому числі й оздоровлення лідерів учнівського самоврядування на Косівщині.

Долинській районній школі лідерів виповнилося 4 роки. І, як годиться, привітати іменинників прийшли гості. З вітанням до присутніх звернулася керівник апарату Долинської райдержадміністрації Катерина Олійник. Вона також вручила грамоти відділу освіти Долинської райдержадміністрації найбільш ініціативним і творчим лідерам та їх наставникам: Івану Креховецькому, учню Долинської школи І–ІІІ ст. № 7; Ростиславу Романківу, учню Долинської спеціалізованої школи-інтернату; Оксані Мельникович, учениці Гошівської школи І–ІІІ ст.; Роксолані Чоп, учениці Малотур’янського НВК; Денису Кузеляку, учню Тростянецької школи І–ІІІ ст.; Ігорю Витвицькому, завідувачу організаційно-масового відділу Долинського БДЮТ; Василю Семенишину, практичному психологу Долинського БДЮТ.

Привітав і голова молодіжної адміністрації Долинського району Роман Креховецький. У ході його виступу була досягнута домовленість про співпрацю між молодіжною адміністрацією та районною школою лідерів, зокрема, щодо організації спільних виховних заходів та акцій.

Щоб більш детально познайомитись із лідерами учнівського самоврядування навчальних закладів району, які вперше прибули на заняття, та вислухати побажання тих, хто займається не перший рік, практичним психологом Долинського БДЮТ Василиною Семенишин проведено їх ан-

кетування та тестування.

Найприємнішим для учасників заходу став подарунок, який їм презентував депутат Долинської районної ради Іван Данилів, – екскурсія “карпатським трамваєм”.

Наступне заняття районної школи лідерів відбудеться в жовтні цього року. Від нього залежить, якою буде подальша робота школи, адже у цей день відбудуться вибори президента РШЛ. Вони будуть наближені до реальних – і переможе найдостойніший.

Наш кор.

місцевості проводить педагог-організатор Світлана Валовіна. Традиційно, педагогічно вірно, виражено і творчо Світлана Михайлівна підходить до вирішення цього величезного пласту учнівських проблем у форматі цілісного навчально-виховного процесу в закладі.

На початку нового 2012/2013 н. р. в актовій залі відбулась загальноліцейна учнівська конференція, у якій взяли участь педагоги, учні, адміністрація. Було обрано новий склад ліцеюного самоврядування на цей навчальний рік.

У структуру учнівського самоврядування ввійшли: "Міністерство освіти", "Міністерство зовнішніх зв'язків", "Міністерство внутрішніх справ", "Міністерство милосердя", "Міністерство праці та фінансів". Створена загально-

Камерадський, 9-А класів. Варто відмітити, що учнівське самоврядування завжди було, є і залишається однією з важливих ланок виховної роботи ліцею-інтернату. Воно сприяє навчальній і творчій діяльності учнів, формує особистість з глибоко усвідомленою громадською позицією, забезпечує комплексний виховний вплив шляхом залучення до усвідомленої й систематичної участі у вирішенні основних питань життя класного та загальноліцейного колективів, формує ініціативну особистість, здатну приймати нестандартні важливі рішення, захищає права та інтереси молодого покоління. Усе це значною мірою сприяє формуванню високоморальної, соціально адаптованої та патріотичної особистості.

* * *

ПАМ'ЯТЬ ГЕРОЇВ СВЯЩЕННА

Героїчна боротьба героїв УПА, що до останнього подиху захищали рідну землю в роки Другої світової війни, жертвуючи своїм молодим життям, – яскравий приклад самопожертви, високого патріотизму, синівської відданості рідному народу.

У ці жовтневі дні, напередодні 70-річчя створення УПА, в обласному ліцеї-інтернаті для обдарованих дітей із сільської місцевості проводились навчально-виховні заходи, присвячені знаменній даті.

Особливо велику роботу щодо виховання в підростаючого покоління високих моральних якостей, формування патріотичних почуттів проводить вихователь вищої категорії даного закладу Віра Мулик. Плідно співпрацюючи з адміністрацією обласної бібліотеки для юнацтва, педагог організувала та провела вечір зустрічі вихованців з головою обласної організації Всеукраїнської ліги жінок, розвідницею УПА п. Стефанією Костюк.

На вечорі-присвяті "Пам'ять героїв священна" виступили директор хвилі 105,1 FM "Радіо Дзвони" Оксана Сливка, народний драматичний колектив "Думка" міського

Народного дому (худ. кер. – Сергій Сивачук), завідувач інформаційно-бібліографічного відділу Оксана Шинкаренко, бібліотекар Тамара Цісельська.

Усі присутні на вечорі: і учні 11-Ф класу ліцею-інтернату, і працівники обласної бібліотеки для юнацтва, і гості були глибоко вражені розповіддю героїні повстанського руху, мужністю і хоробрістю тих, хто боровся за незалежність та волю України в ті далекі буремні роки. І звучали повстанські пісні, вірші з уст вихованців Наталії Данилюк, Віталії Монастирецької, Марії Федоришин, утверджуючи в серцях і душах кожного непохитну віру в непереможність українського народу, формуючи високий патріотичний почуття, вірність ідеалам та цінностям молоді української державності.

Хвилиною мовчання присутні вшанували світлу пам'ять про тих, хто поліг смертю хоробрих і чий незабутній подвиг яскравою зорею освітлюватиме наші серця.

Людмила ВЛАДИКА,
студентка Прикарпатського
національного університету
імені Василя Стефаника

школою лідерів, зокрема, щодо організації спільних виховних заходів та акцій.

найдостойніший.

Наш кор.

Позашкільна освіта

ПОВЕРНУЛИСЬ ІЗ ДИПЛОМАМИ

Уже 15 років поспіль Українським державним центром позашкільної освіти проводиться Всеукраїнський колоквиум "Космос. Людина. Духовність". Цьогоріч він проходив у місті Ужгород. Його мета – інтелектуальний, духовний і творчий розвиток учнівської молоді, зростання їхніх інтересів і схильності до науково-експериментальної, дослідницької, техніко-конструкторської, художньої та інших видів позашкільної діяльності.

Для обласного державного центру науково-технічної творчості учнівської молоді вже стало традицією відправляти команду юних талантів Івано-Франківщини для участі в колоквиумі. Нашу область представляли: Валентин Купчак, учень III курсу Івано-Франківського вищого художнього професійного училища № 3 Івано-Франківської міської ради; Віталія Мальярчук, учениця 11 класу Отинійської школи І-III ст. Коломийської районної ради; Андрій Лупа, учень 11 класу Довговоїнілівської школи І-III ст. Калуської районної ради.

Колоквиум проходив у два етапи: різнопрофільне тестування для учасників та захист наукових робіт відповідно до секцій ("Космос у лабораторії"; "Крізь простір і час", "Твої можливості, людино", "Українці в космосі", "Суперкнига", "Краса врятує світ", "Лицар духу", "Кінець світу").

В. Мальярчук виступила в секції "Лицар духу" з роботою "Юрій Дрогобич – філософ, астроном, поет" (науковий керівник – Мальярчук Т. І., учитель фізики Отинійської школи І-III ст.); А. Лупа захистив роботу "Варіанти руху космічного апарата в гравітаційних полях Сонця, Місяця і Землі при різних режимах роботи двигуна" у секції "Космос у лабораторії" (науковий керівник – Бігун З. М., керівник гуртка Войнилівського центру дитячої та юнацької творчості); В. Купчак розповів про унікальний Старунський феномен в секції "Суперкнига" (науковий керівник – Алексєєва С. М., керівник гуртка обласного державного центру науково-технічної творчості учнівської молоді).

Команда Івано-Франківщини гідно представила нашу область. Діти стали призерами колоквиуму й нагороджені дипломами Українського державного центру позашкільної освіти за зайняті треті місця.

Також для школярів були організовані екскурсії старовинною частиною міста Ужгород, історико-культурними пам'ятками Закарпатської області.

Юні таланти Івано-Франківщини повернулися додому не тільки з нагородами, а й з приємними враженнями. Цікаві зустрічі, знайомства, нові друзі залишили теплі спогади в їхніх серцях.

Юлія ХАМУТ,
методист ОДЦНТТУМ

З УСПІХАМИ – НА ПЕРСПЕКТИВУ

Першочерговим завданням сучасної школи є створення умов для розвитку і саморозвитку кожної дитини, становлення її як особистості. Саме над цим працюють відділ освіти та навчальні заклади району.

Упродовж останніх років у районі приділяється велика увага розвитку дошкільної освіти. З метою задоволення потреб населення і збільшення відсотка охоплення дітей дошкільною освітою збільшилась мережа дошкільних закладів: у грудні 2011 р. відкрито 3 навчально-виховних комплекси (с. Збора, с. Добровляни, с. Сівка-Войнилівська); розширилась мережа груп у діючих ДНЗ (1 група в Копанківському яслах-садку “Льонок”, 1 – Кропивницькому яслах-садку “Пролісок”).

Загальна кількість дітей, охоплених дошкільною освітою, – 708: ДНЗ – 458, НВК – 250.

У районі функціонує 32 загальноосвітні навчальні заклади, 7 – навчально-виховних комплексів; у 357 класах навчається 5 804 учні.

У духовному, інтелектуальному і фізичному розвитку особистості, здобутті знань, умінь, навичок та задоволенні потреб у творчій самореалізації особливу роль відіграє позашкільля.

Щороку школярі району беруть активну

участь в обласному етапі олімпіад з базових предметів, здобувають призові місця.

Найвищі успіхи в команді із трудового

У двох позашкільних навчальних закладах функціонує: 89 гуртків – у центрі дитячої та юнацької творчості (1 238 учнів) та 39 гуртків – у дитячо-юнацькій спортивній школі (539 учнів).

навчання (три призові місця), математики (шість призерів із семи учасників), української мови

та літератури (шість призерів із дев'яти учасників), біологів-екологів (призери – 70 відсотків

учасників). Найбільшу перемогу принесли району школярі Довговойнилівської, Пійлівської шкіл та Сівка-Калуського НВК. У районі є один переможець четвертого етапу, учасник міжнародної олімпіади.

Упродовж літа проводилась робота з оздоровлення школярів. Працювало 32 пришкольні табори з денною формою пе-

Минулого навчального року учасниками олімпіад було 62 учні. Школярі показали найкращі результати за останні чотири роки, здобули 35 призових місць: 6 – I, 11 – II та 18 – III.

ребування, де відпочивало 3 313 (77%) учнів.

На базі Калуського лісгоспу в с. Вістова з метою організації змістовного дозвілля учнівської молоді, популяризації фізичної культури та спорту в червні 2012 р. проведено районні змагання з туризму серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів, у яких було задіяно 80 школярів.

З місцевого бюджету відділом освіти виділено 35 940 грн на відпочинок та оздоровлення 35 дітей району у ДООЗ “Ольвія” м. Очаків Миколаївської області.

20 учнів району на запрошення Президента Німецько-Українського наукового об'єднання, професора, доктора Дарини Блохин мали можливість відвідати Німеччину.

Відділом освіти Калуської райдержадміністрації, дирекціями навчальних закладів виконуються роботи з капітального та поточного ремонту шкіл. Цього року заплановано вико-

ристати 509,6 тис. грн (у т. ч. на придбання основних засобів – 149 тис. грн, капітальний ремонт – 360,6 тис. грн). На капітальний ремонт профінансовано 213,9 тис. грн, придбання основних засобів – 132,3 тис. грн. На поточні ремонти передбачено 650 тис. грн, профінансовано 515 тис. гривень.

Головним управлінням освіти і науки

облдержадміністрації виділено 2012 р. для новоутворених НВК 3 пральні машини, 3 пилососи, 4 праски, по 20 стільців для кожного (140 шт.) та 25 – для дитячого садочка “Льонок” в с. Боднарові на загальну суму – 37,5 тис. гривень. На свято останнього дзвоника заклади одержали 3 комплекти парт для 10–11 класів та три класні дошки (Пійлівська, Голинська, Довговойнилівська школи), а також 4 класні дошки (Перевозецька, Завійська, Студинківська, Довга-Калуська школи). Передано комп'ютер у Боднарівський та холодильник у Кропивницький ДНЗ.

Успішно здійснюється комп'ютеризація ЗНЗ. 13 навчальних закладів I–III ст. та 18 – I–II ст. повністю підключені до мережі Інтернет. Цього року планується підключити до мережі школи I ступеня.

Навчальні заклади району постійно відчувають матеріальну підтримку, допомогу голів районної ради та райдержадміністрації – Василя Дзундзи та Василя Петріва. За їх сприяння вирішується чимало освітнянських проблем.

Наталія САВЧУК,
начальник відділу освіти
Калуської райдержадміністрації

ДІМ, ПОВЕН РАДОСТІ

Дошкільна і початкова освіта

Сучасний дошкільний навчальний заклад – це місце, де дитина здобуває досвід широкої емоційно-практичної взаємодії з дорослими та однолітками в найбільш значущих для її сферах життя. Наші діти – це наше майбутнє. І мета кожного дошкільного закладу – виховання здорової і всебічно розвиненої особистості.

Це прекрасно розуміють педагоги Войнилівського дошкільного навчального закладу (ясел-садку) “Берізка”. Для цього тут створено умови для поступаль-

У старшій групі застосовуємо різні матеріали, які сприяють пізнавальному розвитку: настільно-друковані ігри з цифрами та літерами, ребуси, головоломки, ди-

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА

Характерною рисою сільського способу життя є виховання дітей усім оточенням. Тобто турбота про їхній розвиток знаходиться в полі зору не тільки батьків, близьких і педагогів, а й сільської громадськості.

Педагогічний колектив Перекопівського навчально-виховного комплексу I ступеня, батьківська громадськість плідно співпрацюють із Томашівською сільською радою у питаннях навчання і виховання підліткового покоління. Одним із вагомих резуль-

У даний час у Перекопівському НВК 16 дітей здобувають якісну дошкільну освіту,

Войнилівського дошкільного навчально-го закладу (ясел-садка) “Берізка”. Для цього тут створено умови для поступального, повноцінного, всебічного розвитку особистості.

Під час організації навчально-виховного процесу надається перевага інтегрованим формам роботи: ігри-заняття пізнавального, художньо-естетичного та соціально-морального змісту, дидактичні ігри, спрямовані на логіко-математичний та емоційно-ціннісний розвиток, організація прогулянок, де поєднується фізичний розвиток із формуванням у дітей знань про природу, виховується до неї любов і бережливе ставлення.

Розвивальне предметно-ігрове середовище організується так, щоб дитина мала можливість займатись улюбленою справою. Для кожного вікового періоду воно інше. Фізичне розвивальне середовище забезпечує умови, де вона вільно, в індивідуальному режимі реалізувала б свої потреби в бігу, лазінні, стрибках тощо. Наприклад, для дітей середнього дошкільного віку в групі виділено місце для спортивного кутка, де вони можуть виконувати різні рухи. Вони використовують предмети-замінники, які дозволяють вийти за рамки реальної предметної дії та відтворити загальний задум в ігровій формі. Більш різноманітним стає матеріал для будівельних та конструктивних ігор, виникає потреба в місці для експериментування.

теріали, які сприяють пізнавальному розвитку: настільно-друковані ігри з цифрами та літерами, ребуси, головоломки, дитячі енциклопедії, ілюстровані видання про тваринний та рослинний світ, дитячі

**Кredo кожного вихователя:
прагнути, щоб дошкільне дитинство
було радісним, змістовним,
цікавим і щасливим.**

журнали, альбоми. Обов'язково виділяється місце для дидактичних ігор математичного змісту, де діти могли б виявляти самостійність у виборі матеріалу. Не забуваємо і про предмети для дослідно-пошукової діяльності – магніти, збільшувальне скло, пружини, ваги, мензурки, великий вибір природних матеріалів.

Усе це забезпечує розвиток творчих компонентів мислення вихованців, дає їм можливість вільно маніпулювати об'єктами, конструювати різні моделі бачення світу, вирішувати творчі завдання. Середовище екологічного розвитку складається з різноманітних елементів, де кожний виконує свою функцію. У живому куточку діти доглядають за кімнатними рослинами, а також за своїми улюбленцями.

Культурно-збагачувальне розвивальне середовище сприяє залученню їх до звичаїв, традицій свого народу. Особливу роль приділяємо етнокультурним особливостям регіону, народним святкам і обрядам.

Отже, різноманітному розвитку дитини, її активності стає розвивальне предметне середовище, здатне забезпечити соціально-культурне ставлення дошкільника і таку організацію педагогічного процесу, завдяки якій для кожного створюються умови для різних видів діяльності, самостійної потреби в реалізації власних здібностей і набуття життєвого досвіду.

Ганна ШЕПТИНСЬКА,
завідувач Войнилівського ДНЗ
(ясла-садка) “Берізка”

цюють із Томашівською сільською радою у питаннях навчання і виховання підростаючого покоління. Одним із вагомих результатів для учнів та їхніх батьків є положення про конкурс “Відмінники року”. Уже два роки відмінники 3, 4 класів нагороджуються не тільки похвальними листами дирекції школи, а й грамотами та грошовими преміями сільської голови.

Якість дошкільної освіти у даний час знаходиться на найвищому щаблі уваги освітян, батьків і суспільства загалом. Тому закономірно, що наступний крок було зроблено у напрямі дошкільця. Цьогоріч у НВК відремонтовано харчовий блок та обідню залу. Це дало змогу здійснити мрію батьків – перевести групу з короткотривалим перебуванням дітей на повний день. 28 серпня ц. р. відбулося її відкриття. Теплі слова привітань адресували: голова райдержадміністрації В. Петрів, голова районної ради В. Дзунза та начальник відділу освіти Н. Савчук. Дошкільнята з удячністю прийняли від них подарунки: іграшки, учнівське приладдя, спортивний інвентар.

3 ВІРОЮ В МАЙБУТНЄ

У Державному стандарті початкової загальної освіти сформовані нові стратегічні цілі й тенденції оновлення змісту навчання і виховання підростаючого покоління. Головною метою визначено створення умов для особистісного розвитку та творчої самореалізації кожного громадянина України, формування покоління, здатного навчатися, створювати й розвивати цінності.

1 вересня вперше переступили поріг Копанківської школи І–ІІ ст. 17 шестирічок. Боязко, несміливо, але з цікавістю в оченях! Попереду – довгі та цікаві роки навчання. Як важливо, щоб вони для кожної дитини стали періодом радощів незалежно від здібностей й індивідуальних можливостей.

Дирекція школи спільно з педагогічним колективом, батьками, залучаючи спонсорів, ефективно працювала над створенням необхідних комфортних умов для проходження адаптаційного періоду першокласників та в подальшому їх успішного навчання і здобуття освіти. Активно проведена Всеукраїнська акція “Дай руку, першокласнику!”, у ході якої придбано килим, м'які іграшки, різноманітні ігри для інтелектуального розвитку, відремонтовано

а 23 школярів – початкову.

Налагоджена робота із селищною бібліотекою та Народним домом. Реалізуються проекти “Чисте довкілля”, “Озеленення території села”.

Спільна праця педагогів, батьків, громадськості спрямована на виховання всебічно розвиненої особистості з глибокими знаннями і високими моральними ідеалами.

В. КОБУТА,
директор Перекопівського
НВК І ступеня

класну кімнату, спортивні майданчики.

2012/2013 н. р. буде ще однією сходинкою на шляху здобуття освіти підростаючим поколінням.

Михайло ЗАБОЛОЦЬКИЙ,
директор Копанківської школи

ТУТ ПЛЕКАЮТЬ НАТХНЕННЯ, ТВОРЧІСТЬ, УСПІХ

Войнилівський центр дитячої та юнацької творчості – це барвистий, затишний, чудовий острівець дитинства, де квітнуть натхнення, творчість, успіх. Під керівництвом мудрих, знаючих, люблячих педагогів та директора О. Бучацької діти й учнівська молодь поринають у світ мистецтва, вчать жити за законами справедливості й добра, знаходять нових друзів, здобувають лідерські якості, наближають горизонти майбутньої омріяної професії.

Створювати жваву атмосферу тут справді є кому, адже в центрі та на базі шкіл району працює 89 гуртків, у яких задіяно 1 238 вихованців віком від 5 до 18 років. Діти мають можливість займатися в гуртках за такими напрямками: художньо-естетичний, науково-технічний, художньо-технічний, туристсько-краєзнавчий, дозвілєво-розважальний, екологонатуралістичний, дослідницько-експериментальний. Вони є активними учасниками та переможцями районних, обласних і всеукраїнських виставок, конкурсів техні-

чної творчості, свят, фестивалів, оглядів художньої самодіяльності. Цього року гуртківці отримали 35 грамот обласного рівня за призові місця, 8 – за оригінальність та активну участь; збільшено кількість степендіатів з одного до трьох.

Скрізь красуються численні роботи юних обдаровань: іграшки, сувеніри, прикраси для житла, обереги, картини, виконані різноманітними техніками. У них вражає не лише майстерність виконання та політ фантазії, а й матеріали, з яких вони виготовлені. Це і різноманітне насіння, і

прутики, і горіхові шкаралупи...

У ЦДЮТ працюють наукові гуртки МАН, вихованці яких є постійними учасниками і переможцями обласних та всеукраїнських конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України. Учасник наукового гуртка "Квант" Андрій

Масові заходи, які проходять у Войнилівському ЦДЮТ, спрямовані на відновлення та збереження національних традицій, стимулювання творчого самовдосконалення дітей і молоді. Традиційними стали: день відкритих дверей, бал Золотої осені, Андріївські вечорниці, дитячі ранки до Святого Миколая, новорічно-різдвяні святкування, шевченківські дні, творчі звіти художньої самодіяльності та технічної творчості.

У цій маленькій країні творчості кожного вислухають і зрозуміють, порадять і підтримають, оточать увагою та зігріють добрим словом.

Світлана МУДРА,
культурорганізатор ЦДЮТ

Войнилівський ЦДЮТ – це місце для розквіту юних талантів, спілкування, самовдосконалення, реалізації творчих планів, розширення світогляду, участі у захоплюючих мандрівках, конкурсах, фестивалях, виставках, відпочинку від шкільних клопотів.

Лупа вже втретє став переможцем Всеукраїнської олімпіади з астрономії і в результаті конкурсного відбору візьме участь у Міжнародній олімпіаді з астрономії, що відбудеться у Південній Кореї.

Обдаровані діти

МРІЇ ЗБУВАЮТЬСЯ...

Одинадятикласник Довговойнилівської школи І–ІІІ ст. Андрій Лупа переконаний, що успіху досягають лише сильні. Надзвичайно допитливий від природи хлопець звик увсьому "докопуватись" до суті.

Світ захоплені Андрія надзвичайно різноманітний. З раннього дитинства любив багато читати, здійснював уявні мандрівки разом з героями книг. А яка ж то мандрівка без музики? От і став відвідувати музичну школу, навчався гри на акордеоні.

Згодом – художня студія, де освоїв таємниці живопису. 2009 р. переміг в обласному конкурсі "Найкращий читач України" та представляв Івано-Франківщину на фестивалі дитячого читання "Книгоманія"

нець завдячує своїми щорічними перемогами на всіх чотирьох етапах олімпіади з фізики.

Загалом успіхів в Андрія чима-

Ділимось враженнями

ОМРІЯНА ПОДОРОЖ

Учні шкіл Калуського району із захопленням згадують про свої канікули, адже вони побували за кордоном.

Поїздка відбулася на запрошення німецько-українського наукового товариства (м. Мюнхен, Німеччина), яке очолює професор п. Дарина Блохин. Ця добра і розумна жінка приклала багато зусиль для того, щоб діти змогли побачити Європу.

Спочатку вони відвідали столицю Угорщини – м. Будапешт: ознайомилися з архітектурними пам'ятками старої частини міста, пройшлися новим мостом через

Після відправи в церкві відбулася практична конференція – вшанування пам'яті 99 річниці з дня смерті Лесі Українки. Учні сплели вінок шани поетесі з її улюблених квітів, інсценували уривок з п'єси-феєрії "Лісова пісня", представили презентації:

всім, оскільки з його купола було добре видно визначні пам'ятки.

Розвантажувальним днем нашого турне став аквапарк у Кракові (Польща).

Дитячій радості не було меж!

А в п'ятницю наш автобус із туристами повернувся до рідного Калуша.

Учні, можливо, були втомлені від тривалої поїздки, але зустрі-

представив Івано-Франківщину на фестивалі дитячого читання "Книгоманія".

Та справжню насолоду хлопець отримував від навчання. Особливо приваблював здібного школяра світ математики, таємниці якого відкривала люблена вчителька Наталія Мілевська. Завдяки їй здобути перші перемоги в районних та обласних предметних олімпіадах.

Цікавість до фізики Андрію привідкрив шкільний учитель Іван Куриляк. А з 8 класу хлопець став займатися в науковому гуртку "Квант" обласного відділення Малої Академії Наук України, що діє при Войнилівському центрі дитячо-юнацької творчості. Керівник гуртка – Зіновій Бігун не просто вчитель, а справжній друг і порадник. Саме йому вихова-

ло. Плідним на здобутки був і 2012 рік, адже школяр утретє став переможцем Всеукраїнської олімпіади з астрономії. А в результаті конкурсного відбору в жовтні цього ж року візьме участь у Міжнародній олімпіаді з астрономії, що відбудеться у Південній Кореї.

Воістину, мрії збуваються, адже ще у 8 класі в Андрія Лупи з'явилася заповітна мрія: помірятися силами з ровесниками із зарубіжжя, і вона здійснилася.

Світлана ВЕРБИНСЬКА,
методист РМК

Новини спорту

ЧЕМпіОНАМИ НЕ НАРОДЖУЮТЬСЯ, НИМИ СТАЮТЬ

З нагоди святкування Дня працівників нафтової, газової і нафтопереробної промисловості адміністрація ТОВ "Карпатнафтохім" і об'єднаний профком "Лукор-Карпатнафтохім" організували та провели у м. Калуш легкоатлетичну естафету. У змаганнях взяли участь атлети зі шкіл міста та району, а також політехнічного коледжу.

Учні Войнилівської школи I-III ст. під керівництвом учителів фізичного виховання Романа та Ярослава Ковалишиних неодноразово виступали у спортивних змаганнях і займали призові місця. Цього року, узявши участь у легкоатлетичній естафеті, учні-спортсмени школи стали чемпіонами. Серед них – Олег Ляховчак, Марія Антонів, Любомир Валіхновський, Адріана Ляховчак, Михайло Нищук, Віра Пасічник,

Богдан Турелик, Мар'яна Наконечна, Андрій Мужировський, Віталій Чміль, Петро Федюшко, Назар Чугай.

Як нагороду школярі-чемпіони отримали тенісний стіл, а на шкільній лінійці всі привітали їх оплесками й вигуками "Ви найкращі!!!".

Галина ЯЩУК,
педагог-організатор
Войнилівської школи

ками старої частини міста, пройшлися новим мостом через річку Дунай, милувалися чудовим освітленням вечірнього Будапешта.

Наступного ранку наш автобус виїхав до м. Відня (Австрія). Ця чудова столиця зустріла нас гостроверхими шпильми нової ратуші, собору св. Степана, у якому нам поталанило почути мелодію органної музики. Потім діти оглянули архітектурні споруди музею історії мистецтв та природничо-історичного музею, австрійської національної бібліотеки, будинок Парламенту.

Звичайно, не можна пройти осторонь відомого парку Пратер! Там ми побачили красу Відня з велетенського колеса огляду (найстарішого в Європі), випробували різноманітні атракціони.

Хоч як не хотілося нам покидати "віденські розваги", та автобус відправився до основного пункту призначення – міста Мюнхен. Прибувши туди, ми відчули себе учасниками шоу "Ключі від форту Буаяр", адже в готелі не було нікого з обслуговуючого персоналу, а відчиняли ми вхідні двері, подзвонивши до чергово-го, який вказав нам місце, де знаходиться ключ, який отримаємо, набравши код нашого замовлення, переданий інтернетом. Цим ключем ми відкрили одну з кімнат, де знаходились ключі від решти замовлених кімнат. Початок цікавий...

Наступного недільного ранку, поснідавши в готелі, одягнувши вишиванки, вирушили до української церкви, де взяли участь у Богослужінні.

"Через любов у безсмертя" та "Прикарпатські симпатії Лесі Українки".

Ми раціонально використали час у музеї "BMW". Кілька годин із захопленням розглядали найновіші марки автомобілів, проводили "фотосесію".

Наступного дня вдалось відвідати могили Степана Бандери та Наталки Куцан (доньки Бандери) на мюнхенському кладовищі (Вальдфрідгоф). Учні повізали український прапор на пам'ятний хрест, помолилися і виконали Державний гімн.

Далі нас зустрів замок Нюмфенберг, де прогулялися королівським парком, провели екскурсію залами замку, а зворотною дорогою оглянули відому "Аль-янсарену" і вирушили до м. Берлін. Там ми пройшлися по Александерплац, подивилися телевізійну вежу, сфотографувалися біля світового годинника, відвідали "острів музеїв", Берлінський собор.

Другий день у столиці ми почали з відвідин знаменитого Берлінського зоопарку, яким прогулювалися понад три години, а потім поїхали на екскурсію в Рейхстаг, яка теж напрощуд сподобалася

вашим із батьками, вони з такою радістю на очах хотіли розповісти про все й одразу. Адже скільки побачено, почуто, пережито!

Батьки щиро подякували керівнику групи О. Савчук, учителям-організаторам Г. Прокопів та С. Туряниці.

Особливі слова вдячності висловлюємо начальнику відділу освіти Калуської районної державної адміністрації Н. Савчук, яка приклала багато зусиль, щоб ця поїздка відбулася. І, звичайно, не могла вона здійснитися без транспортного засобу, модернізованого комфортабельного автобуса, який нам запропонував підприємець із м. Калуша І. Бучак. Не обійшлося і без значної фінансової підтримки депутата Верховної Ради В. Келестин.

Сподіваємось, що така поїздка до Європи буде не останньою. Адже відділ освіти Калуської районної державної адміністрації уклав договір про співпрацю з науковим українсько-німецьким товариством (Мюнхен) ще весною цього року.

Світлана ТУРЯНИЦЯ,
вчитель Новицького НВК

Вища та професійно-технічна освіта

КОЛЕДЖАНСЬКА РОДИНА І В БУДНІ, І В СВЯТА

У прекрасний святковий день Різдва Пресвятої Богородиці в Івано-Франківському державному коледжі технологій та бізнесу відбувся студентський фестиваль “Ми коледжу даруємо серця”. Працівники та студенти відзначали 48-річницю свого храму науки, який під керівництвом заслуженого працівника освіти України Софії Томенчук уже 12 років є лідером серед ВНЗ І–ІІ рівня акредитації.

Напередодні свята в усіх навчальних групах проведено виховна година, де студенти ознайомилися з історією навчального закладу, та конкурс авторської поезії, присвяченої коледжу.

Директор закладу С. Томенчук звернулася з вітальним словом до викладачів, студентів та гостей, згадавши своїх попередників та їхні заслуги в розвитку і здобутках коледжу. Особливу вдячність висловила педагогам, які вносять свою лепту в його розвиток і сьогодні. Відзначила самовіддану працю

викладачів О. Скиби, яку нагороджено грамотою голо-

вського міського військового комісаріату.

З материнською любов'ю керівник закладу, звернулася до студентів, зосередила увагу на їх досягненнях у навчальній діяльності, конкурсах та спортивних змаганнях.

Цікавою та захоплюючою була концертна програма, у якій студенти проявили свої таланти в різних жанрах. Звучали мелодійні пісні та музичні композиції, неповторними стали запальні танці. Участь у ху-

ного управління освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрації, та В. Літвінчука, удостоєного грамоти військового комісара Івано-Франкі-

грама, у якій студенти проявили свої таланти в різних жанрах. Звучали мелодійні пісні та музичні композиції, неповторними стали запальні танці. Участь у ху-

* * *

Приємною несподіванкою для студентів нового набору Івано-Франківського державного коледжу технологій та бізнесу стало святкування Дня здоров'я, його мета – залучення молоді до занять фізичною культурою та спортом, пропаганда здорового способу життя.

У заході взяли участь 395 юнаків та дівчат, 35 викладачів, методистів і лаборантів закладу. Відчувалася підготовка студентів до свята, приємно вразили дисципліна й дотримання

змагалося в чотирьох випробуваннях: турнірна естафета “Водоноси”, конкурси розпалювання вогнища (на час), приготування туристичного обіду та конкурс художньої самодіяльності. У номінації

сервірування та захист столу. Приємно відзначити, що всі учасники відмінно впора-

Наша група стала дружнішою, ми дізнались багато нового про кожного з нас. Зробили перші

Поради лікаря

БЕЗПЕЧНА ЇЖА

У статистиці дитячої захворюваності за минулий рік хвороби органів шлунково-кишкового тракту стійко посідають перші місця. Тому питання харчування дошкільнят та школярів залишається дуже актуальним. Міністерство охорони здоров'я України і Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України звертають на це особливу увагу і всю відповідальність за якість харчування в дитсадках, школах, таборах відпочинку покладають на їхніх керівників.

Одне з основних правил харчування наголошує, що їжа не повинна бути шкідливою. Стан здоров'я дитини залежить не лише від повноцінності харчування та його режиму, а й наявності в їжі хвороботворних мікробів, їх токсинів та чужорідних для організму шкідливих хімічних речовин (ксеробіотиків). Це можуть бути природні (токсини отруйних грибів), промислові, побутові хімічні речовини, харчові домішки, якщо продукти або страви виготовлені з порушенням регламентного законодавства. Нормативно-правові акти з метою запобігання захворювань органів травлення забороняють використовувати для дітей продукти, що містять синтетичні барвники, ароматизатори, підсолоджувачі, посилювачі смаку, консерванти.

Мабуть, найактуальнішим є питання забруднення продуктів харчування нітратами, що надзвичайно шкідливі для дитячого організму. Надмірне поступлення їх з їжею викликає гостре отруєння, блювоту, кольки в животі, підвищення температури тіла. У крові при цьому утворюється метгемоглобін. Тривале поступлення малих концентратів нітратів в організм може стати ракоутворювальним чинником. Їх особливо багато в ранніх овочах, ягодах, зелені, при вирощуванні яких виробники використовували велику кількість азотовмістких мінеральних добрив. Багаті нітратами також ковбаси, сосиски, у які згідно з технологією приготування додають селітру для гарного кольору продукції. Тому відповідно до санітарних правил не рекомендується давати дітям ранні овочеві та зелені, для пришвидшення росту й дозрівання яких ґрунт удобрюють нітратами, замість ковбас і сосисок корисніше приготувати дітям страву з натурального м'яса.

У раціон не треба вводити консервовані продукти, не призначені для дитячого харчування. Консерви можна споживати дітям лише в дорозі, поході тощо. Консерванти, синтетичні барвники, ароматизатори алергізують дитячий організм, викликаючи згодом алергічні хвороби.

У солодкі газовані напої часто додають не цукор, щоб не викликало ожиріння в дітей та підлітків, які споживають

III місце – група ТО-53-І (керівник – Тетяна Доміна); II – група ФК-42-І (керівник – Галина Гирич). Переможцем стала група ГО-47-І (керівник – Оксана Касько).

Та незважаючи на результати конкурсної програми, можна сміливо говорити, що переможцями свята “День здоров'я” були всі

Наша група стала дружнішою, ми дізнались багато нового про кожного з нас. Зробили перші кроки до створення коледжанської родини.

Чим саме нам сподобалося свято? Тим, що це справді було весело. Ми не сиділи без діла, не сумували, готували їжу, брали участь в естафетах та художній самодіяльності.

Ми тиждень готувались до свята, мріяли перемогти. Ну що ж, мрії збуваються – ми переможці! Студенти групи ГО-47-І

всіх правил поведінки та безпеки життєдіяльності.

У конкурсній програмі

“Смачно без ГМО” оцінювалися поживність приготування

них страв, їхня корисність,

лися із завданням, усвідомлюючи користь здорового харчування в житті людини.

Далі визначилися призери свята:

інформації про здоровий спосіб життя. А головне – усі здружилися, відчули себе членами єдиної коледжанської родини.

В Івано-Франківському державному коледжі технологій та бізнесу традиційно проводився комплекс заходів, присвячений Міжнародному Дню туризму.

Насамперед, усе розпочалося із посвяти студентів-першокурсників спеціальностей “Туристичне обслуговування” та “Готельне обслуговування” у туристи, яка відбулася на території гірськолижного курорту “Буковель”. Привітала учасників дійства Софія Томенчук, директор коледжу, заслужений працівник освіти, почесний турист України. Програма свята включала оглядову екскурсію, різноманітні конкурси туристичної тематики: “Візитка команди”, “Знаємо та вивчаємо рідний край”, спортивні змагання. Додамо азарту й те, що зі студентами виступила і команда викладачів. Найкращий результат показали студенти груп ТО-50-II та ТО-51-II. Підсумком посвяти було вручення учасникам символічного знака туриста.

Конкурс стінгазет “Країни світу запрошують”, організований викладачем організації та технології обслугову-

вання в готелях Я. Кузь, мав на меті показати туристичну привабливість країн. Найбільш творчо до виконання завдання підійшли групи: ТО-52-I, ТО-51-II, ТО-48-III, ТО-47-III та ОГ-44-IV, яким вдалося яскраво та інформаційно-насичено показати мальовничі туристичні об’єкти Італії, Великої Британії, США, Японії та Польщі.

Студенти під керівництвом викладача туризмознавчих дисциплін Х. Никорак проявили свою пошуковдільність під час підготовки та участі у віртуальній екскурсії “Паломницький туризм на теренах Західної України”. З ініціативи Софії Петрівни викладачами і студентами був створений стенд “Ікони Матері Божої на теренах Західної України”. На його основі студенти прокладали віртуальні екскурсійні маршрути, де розповідали про місця та особливості об’явлення Богоматері. Розвитку пізнавальної

діяльності була присвячена студентська науково-теоретична конференція “Туристичними маршрутами “Євро-2012”, організована викладачами туризмознавчих дисциплін А. Лесиком та А. Червінським. У виступах доповідачів проаналізовано туристичний потенціал українських та польських міст, у яких проходили футбольні матчі Чемпіонату Європи-2012. Відбулося зацікавлене обговорення впливу цього спортивного свята на соціальний, культурний та економічний розвиток міст-учасників та туристичний імідж України за кордоном.

Одним із підсумків міжнародної співпраці коледжу став захист звітів студентів, що проходили практику у Федеративній Республіці Німеччині та Республіці Польщі. Перед аудиторією практиканти проаналізували свою роботу за кордоном як фахівці туристичної сфери. Відрадно, що всі відзначили високий рівень теоретичних знань і практичних навичок, набутих у коледжі.

Апофеозом тижня туризму стала презентація експозиції коледжу на Івано-Франківській обласній виставці “Писанкове Прикарпаття”. До неї увійшли: міні-версія стенду “Ікони Матері Божої на теренах Західної України”, мультимедійна презентація віртуальної екскурсії “Паломницький туризм на теренах Західної України”, інформаційні матеріали про міжнародну співпрацю коледжу. Оформленням експозиції став “Рушник єднання”, який є не лише символом України, а й символом єднання всіх студентів закладу, адже кожний його елемент вишитий окремою навчальною групою.

Підсумком проведення тижня туризму стало підвищення рівня пізнавальної та пошукової діяльності студентів відділення, розвиток творчого підходу та самостійного мислення, засвоєння знань і навичок, необхідних їм у майбутній професії.

Оксана ДІВНИЧ,
голова циклової комісії
готелів та туризму

ми свята “День здоров’я” були всі учасники, адже немало зроблено та здобуто в напрямі оздоровлення та отримання

чий організм, викликаючи згодом алергічні хвороби.

У солодкі газовані напої часто додають не цукор, щоб не викликало ожиріння в дітей та підлітків, які споживають багато цих напоїв, а штучні підсолоджувачі, наприклад, аспартам. Він у 200 разів солодший за цукор. Але напої з аспартамом не вгамовують спраги, вони ще й підсилюють відчуття голоду, а це заставляє споживати їх ще більше.

Щоб не псувались напої, а довго зберігались, у них додають консервант – бензонат натрію. З нього в напої утворюється отрута – бензол. Тому дітям і підліткам не бажано давати газовані напої, а до 5-ти років категорично забороняється їх споживання, щоб не спровокувати метеоризм (здуття живота), подразнення шлунково-кишкового тракту.

У вітчизняній харчовій промисловості використовується велика кількість офіційно дозволених харчових добавок (консервантів, барвників, ароматизаторів тощо), але лише тих, які не викликають розладів здоров’я в дорослих. Про них виробники повідомляють спеціальним маркуванням на упаковці. Так, маркуванням від Е-100 до Е-199 позначаються барвники, Е-200 – Е-299 – консерванти, Е-300 – Е-399 – антиоксиданти, Е-400 – Е-499 – стабілізатори, Е-500 – Е-599 – емульгатори, Е-600 – Е-699 – підсилювачі смаку та ароматизатори.

На жаль, в імпортованих продуктах можуть зустрічатися харчові добавки, шкідливі для здоров’я всіх. Наводимо їх перелік. Дуже небезпечні – Е-123, небезпечні – Е-102, Е-110, Е-120, Е-124, Е-127, ракоутворювальні – Е-131, Е-142, від Е-210 до Е-213, від Е-215 до Е-217, Е-230. Правила оцінки безпечності продуктів харчування учні повинні засвоїти при вивченні основ здоров’я.

Переважаюча більшість спеціалістів дієтології та дитячого харчування рекомендують споживати продукти, вирощені в місцевій зоні. Варто знати, що навіть страви, приготувані з ідеальних екологічно чистих продуктів, можуть суттєво забруднитися вдома на кухні та в харчоблоках дитячих закладів, де використовують при митті посуду синтетичні мийні засоби. У них містяться сильні емульгатори, ними швидко відмивається посуд від жиру, але важко потім позбутись їх із миючих поверхонь. Щоб видалити плівку, яка утворилась від миючих синтетичних засобів на посуді, його треба дуже довго полоскати чистою водою. А це практично не робиться. Із посуду такі хімічні речовини переходять у страви і, потрапляючи в організм, негативно діють на стінки травного тракту, печінки. Тому для миття посуду для дітей слід використовувати соду, господарське мило або гірчичний порошок.

Повністю уникнути небезпечних домішок у сучасній їжі практично неможливо, але треба робити все для того, щоб шкідливі речовини в якнайменших кількостях потрапляли з їжею в організм.

Наталія СНІГУР,
дільничний лікар-педіатр

УКРАЇНА
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ

НАКАЗ

Від 25.09.2012р. № 554
м. Івано-Франківськ

Зареєстровано в головному
управлінні юстиції
в Івано-Франківській області
“01” жовтня 2012 р. за №42/139

Про затвердження Правил проведення І–ІІІ етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів в Івано-Франківській області

З метою впорядкування проведення в області І-го, ІІ-го і ІІІ-го етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів, керуючись Положенням про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженням наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 р. № 1099, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 17.11.2011 р. за № 1318/20056, зі змінами затвердженими наказами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 16.01.2012 р. № 29, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 31.01.2012 р. за № 152/20465, від 26.03.2012 р. № 360, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від

Правила проведення І–ІІІ етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів в Івано-Франківській області

І. Загальні положення

1.1. Правила проведення І–ІІІ етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів в Івано-Франківській області (надалі – Правила) розроблені відповідно до Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 р. № 1099, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 17.11.2011 р. за № 1318/20056, зі змінами затвердженими наказами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 16.01.2012 р. № 29, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 31.01.2012 р. за № 152/20465, від 26.03.2012 р. № 360, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 13.04.2012 р. за № 568/20881, регламентують порядок організації та проведення І–ІІІ етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад.

1.2. І–ІІІ етапи Всеукраїнських учнівських олімпіад проводяться щороку серед учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів з таких навчальних предметів:

українська мова і література;
російська мова і література;
іноземні мови (англійська, німецька, французька, іспанська);
правознавство;
історія;
економіка;
математика;
біологія;
географія;
астрономія;
фізика;

освіти і науки обласної державної адміністрації.

1.5. Організатором та координатором І, ІІ та ІІІ етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад є обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (далі – Інститут), на який покладається організаційно-методичне забезпечення проведення відповідних змагань.

1.6. Головне управління освіти і науки облдержадміністрації забезпечує контроль за дотриманням вимог даних Правил при проведенні І–ІІІ етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад.

1.7. Для організації та проведення олімпіад відповідними органами управління освітою створюються організаційні комітети, призначаються експерти-консультанти, а для перевірки виконання завдань та оцінювання результатів – журі.

1.8. Для складання завдань олімпіад оргкомітети створюють предметно-методичні комісії. До них входять фахівці відповідної галузі, які забезпечують науковий рівень змісту завдань та їх нерозголошеність до моменту оприлюднення. Надання підготовлених завдань будь-якій особі, яка не є членом предметно-методичної комісії, категорично забороняється.

На всіх етапах змагань завдання готуються окремо для кожного класу.

1.9. Для консультацій щодо розв'язання спірних питань у роботі журі (правильність перевірки, об'єктивність оцінювання робіт, визначення переможців олімпіад), при складанні завдань для ІІІ етапу олімпіад призначаються експерти-консультанти.

1.10. Переможців І–ІІІ етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів визначають в особистій першості.

1.11. Всеукраїнські учнівські олімпіади з навчальних предметів всіх етапів є очною формою змагань.

зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 31.01.2012 р. за № 152/20465, від 26.03.2012 р. № 360, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 13.04.2012 р. за № 568/20881

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Правила проведення I–III етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у Івано-Франківській області (додаються).

2. Головному спеціалісту, юрисконсульту головного управління освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрації О. Зрайко забезпечити подання на державну реєстрацію до головного управління юстиції в Івано-Франківській області наказу “Про затвердження Правил проведення I–III етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів в Івано-Франківській області”.

3. Цей наказ та Правила проведення I–III етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів Івано-Франківській області розмістити на сайтах головного управління освіти і науки облдержадміністрації, Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та опублікувати у газеті “Освітняське слово” після державної реєстрації.

4. Наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника начальника Мрічко М. М.

Перший заступник начальника
головного управління
освіти і науки

I. Будзак

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ головного управління
освіти і науки обласної
державної адміністрації
від 25.09.2012р. № 554

Зареєстровано в головному управлінні
юстиції в Івано-Франківській області
“01” жовтня 2012 р. за № 42/1139

географія;
астрономія;
фізика;
хімія;
екологія;
інформатика;
інформаційні технології;
трудове навчання;
педагогіка і психологія.

За бажанням учасник має право на загальних засадах брати участь у змаганнях серед учнів старших (порівняно з класом (курсом) фактичного навчання) класів (курсів).

Студенти вищих навчальних закладів будь-якого рівня акредитації не мають права змагатись в учнівських олімпіадах на будь-яких етапах.

1.3. Основними завданнями учнівських олімпіад з навчальних предметів є:

стимулювання творчого самовдосконалення дітей, учнівської молоді;

виявлення, розвиток обдарованих учнів, надання їм допомоги у виборі професії, залучення їх до навчання у вищих навчальних закладах;

реалізація здібностей талановитих учнів;

формування творчого покоління молодих науковців та практиків для різних галузей суспільного життя;

підвищення інтересу до поглибленого вивчення навчальних, спеціальних та фахових дисциплін, формування у колах учнівської молоді навичок дослідницької роботи;

популяризація досягнень науки, техніки та новітніх технологій;

підбиття підсумків роботи факультативів, гуртків, секцій, учнівських наукових товариств;

активізація всіх форм позакласної та позашкільної роботи з учнями;

підвищення рівня викладання навчальних, спеціальних та фахових дисциплін, фахової підготовки учнів;

залучення професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, працівників наукових установ до активної роботи з обдарованою учнівською молоддю.

1.4. Керівництво учнівськими олімпіадами з навчальних предметів в області здійснює головне управління

1.11. Всеукраїнські учнівські олімпіади з навчальних предметів всіх етапів є очною формою змагань.

1.12. Учасники олімпіад отримують завдання та дають на них відповідь державною мовою (крім олімпіад з іноземних і російської мов).

II. Проведення олімпіад, турнірів, конкурсів

2.1. Всеукраїнські учнівські олімпіади з навчальних предметів в області проводяться в три етапи:

I (перший) етап – шкільні (училищні) на базі загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів;

II (другий) етап – районні (міські), міжучилищні;

III (третій) етап – обласні.

Проведення I, II етапів з різних предметів одночасно забороняється, а на III етапі – дозволяється тільки з тих предметів, на яких учасники не співпадають.

2.2. I етап: шкільні (училищні) олімпіади з навчальних предметів:

2.2.1. I етап олімпіад з навчальних предметів проводиться у жовтні – листопаді поточного року. При цьому, I етап олімпіади з відповідного предмета має бути проведена не пізніше, ніж за два тижні до проведення II етапу олімпіади з того ж предмету.

2.2.2. Порядок проведення, персональний склад оргкомітетів та журі, експерти-консультанти I етапу олімпіад, з навчальних предметів, а також рішення відповідних оргкомітетів затверджуються наказами керівників загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів.

2.2.3. Завдання I етапу олімпіад готують предметно-методичні комісії, склад яких затверджується наказом місцевих органів управління освітою, керівником навчального закладу обласного підпорядкування та професійно-технічного навчального закладу.

2.2.4. Звіти про проведення I етапу олімпіад з навчальних предметів та заявки на участь команд у II етапі оргкомітети шкільної олімпіади надсилають до районних (міських) оргкомітетів, а училищної олімпіади – до державного закладу “Навчально-методичний кабінет професійно-технічної освіти в Івано-Франківській області” в тижневий термін після проведення предметної олімпіади.

(С. 8)

(Продовження. Поч. на с.7)

2.3. II етап: районні (міські), міжучилищні олімпіади:

2.3.1. II етап олімпіад з навчальних предметів проводиться щороку у листопаді – грудні.

2.3.2. Завдання II етапу олімпіад готують предметно-методичні комісії, склад яких затверджується наказом головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації за поданням Інституту.

2.3.3. Персональний склад оргкомітетів, журі, експерти-консультанти районних (міських) олімпіад, а також рішення відповідних оргкомітетів затверджуються наказами місцевих органів управління освітою.

2.3.4. Персональний склад оргкомітетів, журі, експерти-консультанти міжучилищних олімпіад, а також рішення відповідних оргкомітетів затверджуються наказами головного управління освіти і науки облдержадміністрації

2.3.5. Звіти про проведення II етапу олімпіад з навчальних предметів та заявки на участь у III етапі оргкомітети цих олімпіад надсилають оргкомітету III етапу олімпіади в тиждень термін після проведення відповідної олімпіади.

2.3.6. Учні загальноосвітніх шкіл-інтернатів обласного підпорядкування беруть участь у II етапі олімпіад за територіальним принципом, окрім Фізико-технічного ліцею-інтернату Івано-Франківської обласної ради та Іван-Франківського обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей із сільської місцевості Івано-Франківської обласної ради, які беруть участь у II етапі олімпіад в межах навчального закладу.

2.4. III етап: обласні олімпіади з навчальних предметів:

2.4.1. Персональний склад оргкомітетів, журі, експерти-консультанти III етапу олімпіад з навчальних предметів, а також рішення відповідних оргкомітетів затверджуються наказами головного управління освіти і науки облдержадміністрації.

2.4.2. III етап олімпіад з навчальних предметів проводиться у січні – лютому за графіком, затвердженим наказом головного управління освіти і науки облдержадміністрації, із врахування нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

ся з урахуванням результатів учасників відбірково-тренувальних зборів.

2.4.8. Заклади освіти, на базі яких проводяться олімпіади готують приміщення і територію, матеріально-технічну базу, технічну і технологічну документацію, створюють безпечні умови для виконання олімпіадних завдань, виділяють, за потреби, для членів журі і оргкомітету спеодяг і захисні засоби.

Обладнання, інструменти, реактиви тощо для проведення олімпіад повинні бути однотипними або однакової продуктивності та за можливості новими і найбільш поширеними, попередньо випробуваними і відрегульованими.

2.5. Практичні та експериментальні завдання для олімпіад складаються так, щоб забезпечити рівні можливості виконання їх всіма учасниками і сприяти повному виявленню кожним із них досягнутого рівня знань, вмінь та фахової майстерності.

2.6. При виконанні завдань забороняється користуватися довідниками, словниками, таблицями, картами, обчислювальними засобами, електронним обладнанням, засобами комунікації (Інтернет, мобільні телефони тощо), крім засобів, що офіційно дозволені оргкомітетом та журі, і затверджені протоколом.

На практичних турах олімпіад дозволяється користуватися лише обладнанням, програмним забезпеченням, друкованими матеріалами, що надаються оргкомітетом та журі.

При виконанні письмових робіт, які підлягають шифруванню, забороняється використання будь-яких позначок, які сприяли б дешифруванню робіт.

При виконанні практичних завдань на олімпіаді з трудового навчання можна користуватися власними інструментами і пристроями.

III. Учасники олімпіад

3.1. Учні мають право брати участь у кількох предметних олімпіадах за умови, що строки їх проведення не збігаються.

з фізики 7–11 класів

з інформатики 8–11 класів

з інформаційних технологій 8–11 класів

з трудового навчання 8–11 класів

з педагогіки і психології 11 класу.

3.4.2. Учні відповідних курсів професійно-технічних навчальних закладів, що стали переможцями I етапу відповідних олімпіад.

3.5. У III етапі олімпіад з навчальних предметів беруть участь:

3.5.1. Учні загальноосвітніх навчальних закладів, що стали переможцями II етапу олімпіад і включені до складу команди району (міста) відповідно:

з української мови і літератури 8–11 класів

з російської мови та літератури 9–11 класів

з іноземних мов 9–11 класів

з правознавства 9–11 класів

з історії 8–11 класів

з економіки 9–11 класів

з математики 7–11 класів

з біології 8–11 класів

з географії 8–11 класів

з хімії 8–11 класів

з екології 10–11 класів

з астрономії 10–11 класів

з фізики 8–11 класів

з інформатики 8–11 класів

з інформаційних технологій 9–11 класів

з трудового навчання 9, 11 класів

з педагогіки і психології 11 класу.

3.5.2. Учні професійно-технічних навчальних закладів щорічно виступають окремою командою.

3.5.3. Учні Фізико-технічного ліцею-інтернату Івано-Франківської обласної ради та Іван-Франківського обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей із сільської місцевості Івано-Франківської обласної ради щорічно виступають окремими командами.

3.5.4. Кількісний склад кожної команди визначається відповідно до розділу IX даних Правил. До складу команд включають учнів, які за станом здоров'я можуть бути допущені до участі у змаганнях та брали участь у попередньому етапі олімпіад і стали переможцями. При

документів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

2.4.3. Порядок проведення олімпіад з навчальних предметів визначається і затверджується наказом головного управління освіти і науки облдержадміністрації, де обумовлюється кількісний склад, база та інші питання їх проведення з урахуванням місцевих можливостей.

2.4.4. Олімпіади з навчальних предметів проводяться за завданнями або рекомендаціями Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Олімпіади з фізики, хімії, біології, математики, трудового навчання можуть проводитися у два тури. До виконання експериментального (практичного) туру змагань за рішенням журі відповідних змагань допускаються учасники, які набрали не менше 30% від сумарної кількості балів теоретичного туру, але їх кількість не перевищує 50% від числа учасників цього ж туру.

2.4.5. Якщо Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України надано тільки рекомендації щодо підготовки олімпіадних завдань, то для складання завдань створюються предметно-методичні комісії, склад яких затверджується головним управлінням освіти і науки обласної державної адміністрації. Членами предметно-методичних комісій можуть бути члени журі.

2.4.6. Звіти про проведення III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів, заявки на участь команд у IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад оргкомітети надсилають до інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та оргкомітетам Всеукраїнських учнівських олімпіад (за місцем проведення) до 5 березня поточного року.

2.4.7. Головне управління освіти і науки облдержадміністрації спільно з Інститутом можуть проводити відбірково-тренувальні збори переможців III етапу олімпіад з навчальних предметів для формування відповідно складу команд на IV етап олімпіад з навчальних предметів, затверджують кількісний склад учасників, визначають тривалість та порядок проведення зборів.

Персональний склад учасників зборів визначається на спільному засіданні оргкомітету і журі олімпіади за результатами (набраними балами), досягнутими зазначеними переможцями у відповідних змаганнях, та затверджується наказом головного управління освіти і науки облдержадміністрації. Остаточний склад команд, що братимуть участь у наступному етапі змагань, формується

них олімпіадах за умови, що строки їх проведення не збігаються.

До участі в II, III етапах олімпіади допускаються тільки учні, які стали переможцями попереднього етапу відповідних змагань. Кількісний склад кожної команди визначає оргкомітет цього етапу.

3.2. На всіх етапах олімпіад з навчальних предметів учні мають право брати участь в змаганнях за клас (курс) не молодший, ніж клас (курс) їх навчання в загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах у межах визначених вікових груп для кожного навчального предмета. Учасники змагань виступають у складі команд, сформованих відповідно до адміністративно-територіального підпорядкування навчальних закладів, крім Фізико-технічного ліцею-інтернату Івано-Франківської обласної ради та Івано-Франківського обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей із сільської місцевості Івано-Франківської обласної ради, які самостійно формують команди на III етап.

3.3. У I етапі олімпіад з навчальних предметів беруть участь усі учні загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів, які бажають. Будь-які обмеження права участі учнів в I етапі олімпіад з навчальних предметів забороняються.

Перелік предметів, з яких проводиться олімпіада, та класів (курсів), які беруть участь у змаганнях, визначається відповідним оргкомітетом навчального закладу.

3.4. У II етапі олімпіад з навчальних предметів беруть участь:

3.4.1. Учні, що стали переможцями I етапу олімпіад відповідно:

- з української мови і літератури 7–11 класів
- з російської мови і літератури 9–11 класів
- з іноземних мов 8–11 класів
- з правознавства 9–11 класів
- з історії 8–11 класів
- з економіки 9–11 класів
- з математики 6–11 класів
- з біології 8–11 класів
- з географії 8–11 класів
- з хімії 7–11 класів
- з екології 10–11 класів
- з астрономії 10–11 класів

манд включають учнів, які за станом здоров'я можуть бути допущені до участі у змаганнях та брали участь у попередньому етапі олімпіад і стали переможцями. При формуванні команди з трудового навчання необхідно забезпечити представництво з технічної та обслуговуючої праць.

3.6. Будь-які винятки щодо участі учнів у Всеукраїнських учнівських олімпіадах з навчальних предметів, які не передбачені даними Правилами, заборонені.

3.7. До місця проведення олімпіад учні прибувають організовано у супроводі керівника команди, маючи при собі паспорт або свідоцтво про народження, учнівський квиток, медичну довідку про відсутність інфекційних хвороб і контакту з інфекційними хворими та посвідчення про допуск до роботи на відповідних машинах та обладнанні.

3.8. Керівник команди призначається з числа вчителів, викладачів навчальних закладів, які брали участь у підготовці учнів до олімпіад, в їх проведенні і не є членами журі або оргкомітету відповідного етапу змагань.

3.9. Команду чисельністю понад 5 осіб супроводжує двоє дорослих, які є керівниками команди.

3.10. Керівники команди забезпечують безпеку життя і здоров'я членів команди.

3.11. Керівники команд, представники навчальних закладів повинні забезпечити своєчасне оформлення документів, передбачених у пункті 3.7 цього розділу, прибуття учнів на олімпіаду і повернення їх до навчальних закладів.

3.12. Керівники команд після прибуття до місця проведення відповідного етапу олімпіади подають до оргкомітетів копії звітів і заявок, оригінали яких були попередньо надіслані до Інституту та оргкомітетів на право участі учнів у них.

До заявки на олімпіади з інформатики, інформаційних технологій включаються відомості про програмне та апаратне забезпечення, мову програмування для кожного учня, які узгоджуються з оргкомітетами відповідних олімпіад.

(С. 9)

(Продовження)

3.13. За відсутності звіту про проведення попереднього етапу та заявки про участь команди у відповідному етапі олімпіад, неправильного їх оформлення або порушення строку їх подання питання про допуск команди до змагань вирішується оргкомітетом на його засіданні та фіксується в протоколі.

3.14. У разі заміни з поважних причин деяких учасників олімпіад керівник команди після прибуття до місця проведення змагань подає до оргкомітету оригінал нової заявки із зазначенням причини заміни учнів.

3.15. Забороняється втручання батьків учасників (або осіб, що їх замінюють) та інших осіб в перебіг змагань, проживання та харчування разом з учасниками змагань, участь у перевірці робіт та розгляді апеляцій.

Оргкомітетом можуть бути створені відповідні особливі умови для участі в змаганнях дитини з особливими потребами. Особа, яка супроводжує цю дитину, має обов'язково надати медичну довідку про відсутність інфекційних хвороб і контакту з інфекційними хворими.

3.16. Учасники олімпіад до початку змагань мають бути ознайомлені з порядком і правилами їх проведення, обладнанням, інструментами, матеріалами, характером і обсягом виконуваних робіт, видами і формами морального і матеріального заохочення тощо.

3.17. Учасники олімпіад повинні дотримуватись вимог їх проведення, норм і правил безпеки життєдіяльності, виконувати рішення оргкомітету і журі, проявляти бережливість у використанні обладнання, приладів, інструментів тощо.

IV. Апеляція

4.1. Учасники олімпіад усіх етапів мають право ознайомитись з відповідями (розв'язками) завдань, запропонованими журі, та з попередніми результатами перевірки робіт учасників до підбиття остаточних підсумків.

мо за класами у кількості, яка не перевищує 50% числа учасників змагань відповідного класу (курсу) з орієнтовним розподілом кількості дипломів у співвідношенні 1:2:3.

Переможцем не може бути учасник, який за сумарним результатом виступів на всіх обов'язкових турах відповідного етапу олімпіади набрав менше ніж третину від максимально можливої сумарної (за всіма обов'язковими турами) кількості балів.

Результати проведення олімпіад з навчальних предметів затверджуються відповідними наказами місцевих органів управління освітою, які проводять олімпіаду.

Кращі роботи учасників олімпіад можуть бути відзначені спеціальними дипломами або призами.

5.5. Учасники олімпіад можуть бути нагороджені спеціальними призами відповідних оргкомітетів, журі, благодійних фондів, спонсорів тощо.

VI. Оргкомітет олімпіад

6.1. Оргкомітет змагань створюється із числа керівників навчальних закладів, установ, що проводять олімпіади, працівників методичних установ, представників місцевих органів державної влади, громадських організацій, товариств, благодійних фондів тощо.

6.2. Головою оргкомітету III етапу олімпіади призначається начальник головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації, а його заступниками та секретарем – працівники управління та обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, керівник навчального закладу, на базі якого проводиться олімпіада. Голова оргкомітету здійснює розподіл доручень між його членами та керує роботою з організації та проведення відповідної олімпіади.

6.3. Оргкомітети:

6.3.1. Проводять організаційну роботу з підготовки і проведення олімпіад.

6.3.2. Забезпечують порядок проведення олімпіад.

6.3.3. Створюють комісію, яка проводить реєстрацію учасників олімпіад, перевіряють відповідність складів команд до переліку осіб, поданих у заявках, наявність і

“Навчально-методичний кабінет професійно-технічної освіти в Івано-Франківській області”, III етапу – в Інституті упродовж року з дня закінчення олімпіади.

VII. Журі олімпіад

7.1. Журі формується з фахівців відповідного профілю з числа наукових працівників академічних установ та вищих навчальних закладів, викладачів, учителів, методистів тощо. Його очолює голова, який має одного або кількох заступників; решта – члени журі, доручення між якими розподіляє голова, а за його відсутності – заступник. Склад журі затверджується наказом відповідного органу управління освітою, навчального закладу.

7.1.1. Кількість членів журі не повинна перевищувати третини від кількості учасників, які беруть участь у відповідній олімпіаді.

7.1.2. До складу журі III етапу олімпіад не можуть входити близькі особи учасників відповідних змагань.

7.2. Голова журі:

7.2.1. Бере участь у формуванні складу журі.

7.2.2. Формує та очолює предметно-методичну комісію зі складання завдань для олімпіад.

7.2.3. Забезпечує об'єктивність перевірки та оцінювання робіт учасників змагань.

7.2.4. Надає науково-методичну допомогу членам журі під час перевірки робіт учасників змагань.

7.2.5. Проводить шифрування письмових робіт разом з головою (заступником голови) оргкомітету, для чого проставляється цифровий або інший умовний шифр на титульній сторінці і на кожній сторінці письмової відповіді, а також в протоколі результатів. У випадках, коли під час шифрування виявлено роботу, на якій є особливі помітки, що можуть розкрити авторство, робота не шифрується і перевіряється усіма членами журі. Після шифрування титульні сторінки зберігаються у сейфі головного управління освіти і науки облдержадміністрації або навчального закладу, в якому проводилася олімпіада, до закінчення перевірки всіх робіт, а сторінки письмових відповідей разом із протоколом олімпіади передаються голові журі.

вірки робіт учасників до підбиття остаточних підсумків.

4.2. Право на апеляцію з приводу правильності та об'єктивності оцінювання виконання завдань олімпіади може бути реалізоване самим учасником не пізніше трьох днів з дня підписання протоколу підсумкового засідання журі. Для цього учасник особисто подає заяву на ім'я голови оргкомітету (заступника голови оргкомітету) чи експерт-консультанта. У ній вказуються підстави, які є причиною для оскарження оцінок, виставлених членами журі. Учасник особисто відстоює свою позицію щодо розв'язання завдання та отримує остаточну відповідь журі в усній формі.

4.3. Про день розгляду апеляції учасників олімпіад повідомляють у день проведення змагань. Результати практичного туру не підлягають апеляції. Питання про допуск до розгляду суті апеляції членами журі вирішується спільно з представником оргкомітету, відповідальним за дотриманням вимог чинного Положення, та експертом-консультантом. Дозвіл одного з них є достатнім для розгляду апеляції.

4.4. Апеляція розглядається не пізніше п'яти днів (з трудового навчання в день проведення олімпіади) після підписання протоколів результатів олімпіади. Для цього викликаються експерт-консультант, голова та не менше двох членів журі, які брали участь у перевірці конкретних робіт. Процес перевірки робіт та апеляція відбувається без присутності сторонніх осіб (батьків, учителів, керівників команд тощо).

Висновок журі після розгляду апеляції є остаточним.

V. Нагородження учасників олімпіад

5.1. Переможцями відповідного етапу олімпіад вважаються учні, нагороджені дипломами I, II та III ступенів.

5.2. Прізвища, імена переможців та учасників змагань записуються в дипломах у називному відмінку.

5.3. Переможці I, II, III етапів олімпіад визначаються на спільному засіданні відповідних оргкомітетів та журі.

5.4. Переможці II–III етапів олімпіад з навчальних предметів нагороджуються дипломами I, II, III ступенів окре-

6.3.3. Створюють комісію, яка проводить реєстрацію учасників олімпіад, перевіряють відповідність складів команд до переліку осіб, поданих у заявках, наявність і правильність оформлення документів, передбачених пунктом 3.11 розділу III даних Правил.

6.3.4. Готують документацію для проведення олімпіад (програми, посвідчення учасників, бланки протоколів, звіти тощо).

6.3.5. Формують склад учасників олімпіад із числа переможців попереднього етапу за результатами їх виступів на змаганнях або за результатами відбірково-тренувальних зборів.

6.3.6. На спільному із журі засіданні приймають рішення щодо визначення переможців змагань та нагородження переможців і учасників олімпіад, визначають персональний склад учасників відбірково-тренувальних зборів та остаточний склад команд для участі у наступному етапі змагань, готують документацію про результати виступу команд.

6.3.7. Складають спільно з журі рішення про підсумки проведення олімпіади. Рішення за підсумками проведення олімпіад підписується головами оргкомітету, журі та секретарем оргкомітету олімпіади і завіряється печаткою органу управління освітою, на який покладено відповідальність за її проведення.

У рішенні про проведення олімпіад обов'язково вказуються:

прізвище та ім'я (в називному відмінку) переможців і учасників змагань, найменування навчального закладу та клас (курс) навчання;

прізвище, ім'я кандидатів до складу команди для участі в наступному етапі змагань (в тому числі – до участі у відбірково-тренувальних зборах);

короткий аналіз (в тому числі аналіз завдань по класах), висновки щодо результатів та рівня проведення олімпіади.

6.3.8. Сприяють висвітленню результатів олімпіад у засобах масової інформації.

6.4. Секретар оргкомітету олімпіади забезпечує ведення необхідної документації.

6.5. Документація і роботи учасників I етапу олімпіад зберігаються у навчальних закладах, II етапу – у відділах (управліннях) освіти районних державних адміністрацій (виконавчих комітетів міських рад), державному закладі

мових відповідей разом із протоколом олімпіади передаються голові журі.

7.3. Журі:

7.3.1. Перевіряє та оцінює учнівські роботи.

Перевірка робіт учасників здійснюється членами журі у день проведення олімпіади. У випадку, якщо це неможливо через великий обсяг роботи, голова журі за дозволом голови оргкомітету визначає інший термін перевірки робіт. У будь-якому випадку роботи учасників повинні бути перевірені впродовж двох діб з моменту їх написання. Роботи учасників у такому разі зберігаються у сейфі, який опломбовується головою журі та заступником голови оргкомітету, а ключ на час зберігання передається голові журі.

Перед початком перевірки робіт голова журі доводить до відома членів журі критерії оцінювання, розподіл за групами для перевірки робіт учасників однієї паралелі.

Перевірка робіт здійснюється в ізолюваному приміщенні. Забороняється спілкування членів журі під час перевірки завдань з особами, які не входять до складу журі.

Кожний член журі, який перевіряє роботу одного класу, оцінює усі роботи учасників цієї паралелі.

Члени журі несуть персональну відповідальність за об'єктивність і неупередженість в оцінюванні робіт учасників та правильність заповнення протоколів.

Перевірені письмові роботи, а також заповнені протоколи результатів з шифрами, оцінками і підписами членів журі передаються голові журі та заступнику голови оргкомітету, які проводять дешифрування робіт, після чого у протокол вписуються прізвища учасників.

7.3.2. Після завершення змагань проводить консультації для учасників олімпіад і керівників команд щодо виконання запропонованих завдань.

7.3.3. Надає аналітичні звіти про результати проведення відповідного етапу змагань.

7.4. Експерт-консультант олімпіади:

7.4.1. Надає науково-методичну допомогу предметно-методичним комісіям під час складання завдань III етапу олімпіад та членам журі під час перевірки робіт учасників змагань.

7.4.2. Бере участь у розгляді апеляції з приводу правильності та об'єктивності оцінювання виконання завдань учасником олімпіади.

(С.10)

(Продовження)

7.4.3. Бере участь у засіданні журі або спільному засіданні журі та оргкомітету, де має право дорадчого голосу.

7.4.4. Бере участь у складанні аналітичних і науково-методичних документів за результатами проведеної олімпіади.

VIII. Робочі групи олімпіад

8.1. Робочі групи створюються із числа інженерно-педагогічних працівників навчальних закладів, працівників підприємств і організацій, на базі яких проводиться олімпіада, методистів обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

8.2. Кількість робочих груп та їхній склад визначаються залежно від конкретних умов проведення олімпіади.

8.3. Очолює робочу групу керівник, в обов'язки якого входить організація проведення інструктажу учасників олімпіади з техніки безпеки з оформленням відповідного протоколу.

8.4. Персональний склад робочої групи затверджується наказами обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та навчального закладу, на базі якого проводиться олімпіада, за п'ять днів до проведення олімпіади.

8.5. Робочі групи забезпечують визначений порядок проведення змагань, перевіряють наявність на робочих місцях учасників потрібних інструментів, приладів, матеріалів, що використовуються у процесі проведення олімпіади, доводять до відома учасників олімпіади правила поведінки під час виконання завдань та застосування санкцій у разі їх порушення.

8.6. Стежать за дотриманням учасниками олімпіад правил техніки безпеки.

8.7. Членом робочої групи не може бути фахівець з даного предмету, окрім експериментального (практичного) турніру олімпіад, до членів робочої групи можуть

$$R_1 = \frac{3KB}{N}$$

9.8. Загальний рейтинг команди $R_{\text{заг}}$ визначається як сума рейтингів за останні два роки, тобто:

$$R_{\text{заг}} = R_2 + R_1.$$

За рейтингом складається список команд, починаючи з команди, яка має найвищий рейтинг.

9.9. На наступний рік формування команд III етапу олімпіад з навчальних предметів з урахуванням кількості класів, що беруть в них участь, здійснюється таким чином:

9.9.1. З математики беруть участь учні 7–11 класів без урахування додаткових членів команди відповідно до п. 9.3, команда, яка розташована на 1 місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 13-ти осіб;

команди, які посіли відповідно:

II, III місця – із 11-ти осіб;

IV–VI місця – із 9-ти осіб;

VII–X місця – із 7-ми осіб;

XI–XV місця – із 6-ти осіб.

Решта команд формується у складі не більше 5-х учнів.

9.9.1. З української мови та літератури, історії, фізики, хімії, біології, географії беруть участь учні 8–11 класів без урахування додаткових членів команди відповідно до п. 9.3, команда, яка розташована на 1 місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 11-ти осіб;

команди, які посіли відповідно:

II, III місця – із 9-ти осіб;

IV–VI місця – із 7-ми осіб;

VII–X місця – із 6-ми осіб;

XI–XV місця – із 5-ти осіб.

Решта команд формується у складі не більше 4-х учнів.

9.9.2. З іноземних мов (англійська, німецька, французька, іспанська), правознавства, інформатики, економіки, російської мови і літератури беруть участь учні 9–11 класів без урахування додаткових членів команди відповідно до п. 9.3, команда, яка розташована на 1 місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 11-ти осіб;

беруть участь в цьогорічній олімпіаді, формується у кількості, що відповідає кількісному складу команди, яка розташована на XVI місці в рейтинговому списку, складеному для відповідної олімпіади.

Якщо олімпіада проводилась в один з двох попередніх років, то рейтинг команд визначається за результатами виступу учнів цього року.

9.9.7. До складу команд, що посіли I–VI місця (в олімпіаді з трудового навчання, астрономії, інформаційних технологій та екології – I–IX місця), обов'язково включається по 2 учні з класу, а решти команд – по одному учню з класу.

X. Контроль та громадське спостереження за проведенням олімпіад

10.1. Контроль за проведенням олімпіад здійснює головне управління освіти і науки облдержадміністрації в установленому чинним законодавством порядку.

10.2. Громадське спостереження за проведенням олімпіад можуть здійснювати представники учнівського самоврядування, навчальних закладів, засобів масової інформації.

10.3. Суб'єкти громадського спостереження повинні дотримуватися вимог чинного законодавства.

10.4. Суб'єкти громадського спостереження можуть звертатися з пропозиціями, питаннями до оргкомітету та отримувати відповідь в установленому чинним законодавством порядку.

XI. Фінансування олімпіад

11.1. Проведення олімпіад фінансується за рахунок державного та місцевих бюджетів.

11.2. Витрати на проведення шкільних, районних (міських) етапів олімпіад, організацію культурно-масових заходів, заохочення учасників несуть місцеві органи управління освітою, навчальні заклади, які їх проводять. Витрати на проведення районних етапів олімпіад несуть місцеві органи управління освітою, навчальні заклади, які їх проводять.

8.7. Членом робочої групи не може бути фахівець з даного предмету, окрім експериментального (практичного) туру олімпіад, де членами робочої групи можуть бути означені фахівці.

IX. Порядок визначення кількісного складу команд

9.1. Кількісний склад команд, що беруть участь у I, II етапах олімпіад з навчальних предметів визначається відповідними оргкомітетами.

9.2. Кількісний склад команд для участі в III етапі олімпіад з навчальних предметів визначається відповідно до рейтингу команд.

9.3. Командам-учасникам III етапу олімпіад з навчальних предметів надається право включення до їх складу понад рейтингову кількість одного учасника додатково за кожний диплом I, II та III ступенів, отриманий членами відповідної команди у IV етапі олімпіади попереднього року.

9.4. Дія пункту 9.3 цього розділу не поширюється на команди, які мали переможців, нагороджених дипломом I ступеня в позаминулому році, навіть якщо попереднього року відповідні олімпіади не проводились.

9.5. Рейтинг команд у III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіадах з навчальних предметів визначається головним управлінням освіти і науки облдержадміністрації та обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти за результатами їх виступів протягом двох останніх років.

9.6. За кожний диплом, отриманий членом команди, нараховується така кількість балів:

- диплом I ступеня – 5 балів;
- диплом II ступеня – 3 бали;
- диплом III ступеня – 1 бал.

9.7. Щорічний рейтинг команди визначається як частка відділення загальної кількості балів (ЗКБ), набраних R_i (де i – індекс, що відповідає року, за який визначається рейтинг) усіма переможцями, які є членами даної команди, до загальної кількості членів команди (N), склад якої на участь у змаганнях, визначений рейтингом тобто:

9–11 класів без урахування додаткових членів команди відповідно до п. 9.3, команда, яка розташована на 1 місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 9-ти осіб;

команди, які посіли відповідно:

II, III місця – із 7-ми осіб;

IV–VI місця – із 6-ти осіб;

VII–X місця – із 5-ти осіб;

XI–XV місця – із 4-х осіб.

Решта команд формується у складі не більше 3-х учнів.

9.9.3. З трудового навчання беруть участь учні 9 та 11 класів без урахування додаткових членів команди відповідно до п. 9.3, команда, яка розташована на I місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 6-ти осіб;

команди, які посіли відповідно:

II–IV місця – із 5-ти осіб;

V–IX місця – із 4-х осіб;

X–XV місця – із 3-х осіб.

Решта команд формується у складі не більше 2-х учнів.

За однакового рейтингу команди у списку розташовуються в алфавітному порядку, а кількісний склад цих команд визначається як округлене до цілого числа середнє арифметичне між представництвом, що відповідає їх фактичному місцю у списку команд.

9.9.4. З екології, астрономії, інформаційних технологій беруть участь учні 10–11 класів без урахування додаткових членів команди відповідно до п. 9.3; команда, яка розташована на I місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 6-ти осіб;

команди, які посіли відповідно:

II–IV місця – із 5-ти осіб;

V–IX місця – із 4-х осіб;

X–XV місця – із 3-х осіб.

Решта команд формується у складі не більше 2-х учнів.

9.9.5. З педагогіки і психології беруть участь учні 11 класів без урахування додаткових членів команди відповідно до п. 9.3, команда, яка розташована на I місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 5-ти осіб;

команди, які посіли відповідно:

II–IV місця – із 4-х осіб;

V–IX місця – із 3-х осіб;

X–XV місця – із 2-х осіб.

Решта команд формується у складі не більше 1-го учня.

9.9.6. Якщо певна олімпіада не проводилась протягом двох останніх років, то склад усіх команд, що брати-

вих заходів, заохочення учасників несуть місцеві органи управління освітою, навчальні заклади, які їх проводять.

Витрати на проведення відбірково-тренувальних зборів кандидатів до складу команд на III етапі олімпіад, проїзд (в обидва кінці) та харчування в дорозі учасників III етапу олімпіад, відрядження осіб, що їх супроводжують, несуть місцеві органи управління освітою.

Витрати на проведення училищних, міжучилищних етапів олімпіад, відрядження команд та керівників команд на обласний етап олімпіади несуть керівники професійно-технічних навчальних закладів, які їх проводять та відряджають.

Витрати на проведення III етапу олімпіад, забезпечення умов проведення олімпіад, проживання, харчування, організацію культурно-масових заходів несе головне управління освіти і науки облдержадміністрації.

Витрати на проведення відбірково-тренувальних зборів кандидатів до складу команд на IV етапі олімпіад несе головне управління освіти і науки облдержадміністрації.

Витрати на проїзд (в обидва кінці) та харчування в дорозі учасників IV етапу олімпіад, відрядження осіб, що їх супроводжують несе головне управління освіти і науки облдержадміністрації.

11.3. Харчування учасників I–III етапів олімпіад з навчальних предметів проводиться за нормами, передбаченими для вихованців шкіл-інтернатів.

11.4. Для проведення олімпіад дозволяється залучення коштів фізичних осіб, підприємств, установ, організацій, фондів та інших добровільних внесків тощо.

11.5. До роботи зі складання завдань для олімпіад усіх етапів та до участі в роботі оргкомітету і журі можуть залучатися працівники різних навчальних закладів, установ та організацій на договірних підставах з оплатою праці відповідно до чинного законодавства.

**Заступник начальника
головного управління
освіти і науки**

М. Мрічко

ПАРАД УЧНІВСЬКОЇ І СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

З метою виховання в молодого покоління патріотичних почуттів, гордості за нашу державу, збереження історичної пам'яті щодо національно-визвольного руху в Україні, вшанування борців за волю і незалежність України та з нагоди 70-річчя створення Української Повстанської Армії на майдані ім. І. Франка в м. Івано-Франківську пройшли парад і огляд-конкурс стройової пісні та строю учнівської (студентської) молоді навчальних закладів.

Приємно було подивитись, як 20 учнівських та студентських колективів з м. Івано-Франківська та Прикарпатського військово-спортивного ліцею-інтернату пройшли в одностроях перед журі та глядачами. Загалом у параді взяло участь 540 осіб.

На свято були запрошені начальник Івано-Франківського гарнізону, військовий комісар обласного військового комісаріату Ігор Павлюк, завідувач сектора оборонної роботи апарату облдержадміністрації Валерій Іваненко, голова Всеукраїнського об'єднання ветеранів війни і праці Василь Сав'юк, заступник голови Івано-Франківсь-

кої Крайової управи братства УПА Карпатського краю Степан Гах, начальники відділів (управлінь) освіти райдержадмі-

ністрацій (міськвиконкомів), директори професійно-технічних та вищих навчальних І–ІІ р. а.

Із вітальною промовою виступила начальник головного управління освіти і науки облдержадміністрації Зінаїда Болюк.

Кращі з кращих визначились за наступними категоріями: зовнішній вигляд та форма одягу; проходження урочистим маршем; проходження з піснею. За оцінкою конкурсної комісії, *перше місце* посіла команда дівчат обласної спеціалізованої школи-інтернату «Фізико-технічний ліцей при Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу»; *друге* – Івано-Франківського обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей із сільської місцевості та команда хлопців обласної спеціалізованої школи-інтернату «Фізико-технічний ліцей при Івано-Фран-

Переможці конкурсу

ківському національному технічному університеті нафти і газу», *третє* – Центру професійно-технічної освіти № 1, Української гімназії № 1 Івано-Франківської міської ради та вищого професійного училища № 21.

Іван ЛАЗОР,
методист ОІППО

(Продовження. Поч. «Осв. слово». – № 31–32. – 2012. – С. 7)

ПОСТАТІ ЗІ СТАРОЇ СВІТЛИНИ: РОДИНА ФРЕЙКІВ

До цієї постаті я підійшов цілком свідомо, оскільки пропрацював у галузі освіти близько трьох десятиліть. Майже вся велика родина Фрейків пов'язала життя з педагогічною діяльністю.

У родині Фрейків було п'ятеро дітей: Ганна (1927 р. н.), Стефанія (1929 р. н.), Ярослав (1932 р. н.), Ілья (1935 р. н.) і найменший Дмитро, що народився на Великдень 1942 року.

Хто поклав початок педагогічній стежі в нашій родині?

Це була найстарша сестра **Фрейк (Орішак) Ганна Михайлівна**, яка народилася 11 лютого 1927 року в бідній селянській родині Фрейка Михайла Ільковича (1903–1980) та Юстини Степанівни з роду Рекути, що мешкала в с. Кінашів Галицького

івано-франківських школах № 10 і 25 багато років. Її педагогічний стаж склав 27 років.

У серпні 1952 р. Ганна Орішак (Фрейк) пропала безвісти.

Слідом за Ганною педагогічній діяльності присвятив своє життя її молодший брат **Фрейк Дмитро Михайлович**, котрий є найяскравішою постаттю і гордістю нашої освітянської родини. Заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії наук вищої школи України, доктор хімічних наук, професор, директор фізи-

дат фізико-математичних наук, доцент, викладач Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, автор і співавтор наукових праць та статей. Педагогічний стаж – 12 років.

Леся Луцька – онука Ганни Орішак (Фрейк), працювала вчителем математики й інформатики школи № 16 м. Івано-Франківська. Педагогічний стаж – 10 років.

Троє дітей сестри Стефанії Михайлівни теж стали педагогами.

Ганна Джус (Костик), учитель фізики і математики Блюдниківської середньої школи. Педагогічний стаж – 38 років. Її чоловік **Петро Джус** працював учителем фізики і математики, директором Блюдни-

сійської мови і літератури. Працювала в школах сіл Бишів, Скоморохи, Поділля, Кінашів. Відмінник освіти України. Педагогічний стаж – 25 років.

Я, **Михайло Фрейк**, учитель історії і суспільствознавства. Працював педагогом-організатором, керівником гуртків центру дитячої творчості, вихователем гуртожитку і вчителем історії ПТУ № 4 і 8, заступником директора школи з виховної роботи Архангельсько-Слобідської школи Каховського району Херсонської області й Крихівецької школи І–ІІІ ст. Івано-Франківської міської ради; кращий вихователю гуртожитків профтехосвіти області 1984 року; призер конкурсу «Учитель року-1992» Каховського району, автор і співавтор ряду

родині Фреїка Михайла Ільковича (1903–1980) та Юстини Степанівни з роду Рекути, що мешкала в с. Кінашів Галицького району Івано-Франківської області.

З раннього дитинства маленькій Ганусі доводилось тяжко працювати: допомагати батькам у полі й по господарству, доглядати молодших братів і сестер, яким часто заміняла маму.

У роки Другої світової війни і радянської та німецької окупації сім'ї доводилось дуже скрутно, особливо з продуктами харчування. Часто нічого було їсти і Ганна йшла до лісу збирати гриби, плоди і ягоди, а також різні рослини, про які їй розповідали бабуся Анна Фреїк.

За порадою Володимира Ожговича, керівника проводу ОУН Рогатинського району Ганна, закінчивши Кінашівську семирічну школу, подалася вступати до педагогічного училища в Рогатині. Володимир говорив їй, що боротьба за незалежну Україну потребує освічених людей особливо в галузі виховання майбутніх поколінь, які могли б протистояти комуністичній системі у цьому важливому напрямі.

1947 р. Ганна закінчила училище, й здобула фах учителя початкової школи. Разом з атестатом отримала направлення на роботу до школи в с. Тисменичани Надвірнянського району. Працюючи вчителем, повністю віддавалась роботі. Брала участь у художній самодіяльності, і там познайомилася з Ярославом Оріщак, з яким 1949 р. одружилася. Незабаром у них народився син, якого назвали Дмитром.

Каральні органи радянської влади пильно стежили за їхньою “неблагонадійною” родиною. Якось на підвір'ї було знайдено оунівські листівки, за що вся родина підлягала виселенню в Сибір. Ганні пропонували зректися чоловіка, та вона відповіла, що не зрадить.

1950 р. Ганна разом із родиною чоловіка була вивезена до Сибіру з конфіскацією майна. На спецпоселенні працювала продавцем. Там у подружжя народилась дочка Оксана (Онісько Оксана Ярославівна), яка пізніше теж стала вчителькою початкових класів і пропрацювала в

демії наук вищої школи України, доктор хімічних наук, професор, директор фізи-

ко-хімічного інституту, завідувач кафедри фізики і хімії твердого тіла Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, дійсний член Нью-Йоркської академії наук, академік Міжнародної термоелектричної академії, Сороківський професор, започатковувач цілої фізичної школи на теренах Прикарпаття та за його межами, автор і співавтор сотень наукових праць і десятків книг.

Його перша дружина **Людмила Фреїк** працювала вчителем фізики в Кінашівській восьмирічній та школі № 17 м. Івано-Франківська. Її педагогічний стаж – 10 років.

Любов Межиловська, теперішня дружина Дмитра Михайловича, – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри теорії і методики початкового навчання Педагогічного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, автор і співавтор ряду наукових статей. Педагогічний стаж – близько 40 років.

Дочка **Галина Матеїк** працювала викладачем фізики ПТУ № 8. Нині – канди-

довик **Петро Джус** працював учителем фізики і математики, директором Блюдни-

ківської та вчителем фізики Кінашівської шкіл, заступником директора з виховної роботи. Зараз на пенсії. Педстаж – 30 років.

Їхня дочка **Галина Джус (Цимбаліста)** – учитель математики Бурштинської школи № 2. Педагогічний стаж – 18 років.

Син **Андрій Джус** працює викладачем ІФТУНГУ вже 12 років.

Ольга Кіндрат (Костик), учитель математики Бишівської, Жалиборівської, а пізніше Кінашівської шкіл. Педагогічний стаж – 35 років.

Її чоловік **Василь Кіндрат** – випускник історико-педагогічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Багато років обирався головою Кінашівської сільської ради.

Їхня дочка **Наталія Цимбаліста (Кіндрат)** – учитель фізики і математики в Подільській, а пізніше Жалиборівській школах. Педагогічний стаж – 14 років.

Дмитро Костик – учитель фізики і математики, директор Кінашівської середньої школи. Зараз – приватний підприємець. Педстаж – 10 років.

Його дружина **Лілія Костик** – учитель ро-

житків профтехосвіти області 1984 року, призер конкурсу “Учитель року-1992” Каховського району, автор і співавтор ряду наукових і популярних статей з історії національно-визвольної боротьби на Прикарпатті в XX столітті. Педагогічний стаж – 30 років. Сьогодні – завідувач меморіального комплексу-музею “Дем’янів Лаз”, філії обласного музею визвольної боротьби ім. С. Бандери.

Дружина **Надія Фреїк (Мельникова)** – учитель початкових класів. Працювала помічником вихователя, а пізніше вихователем у дитсадках № 20 і 33 м. Івано-Франківська, педагогом-організатором і вчителем початкових класів на Херсонщині та в Івано-Франківській школі № 25, де трудиться і сьогодні на посаді вихователя ГПД і вчителя християнської етики. Голова міського методоб’єднання вихователів ГПД. Педагогічний стаж – 32 роки.

Син **Ілля Фреїк** – інженер, викладач фізики, магістр. Закінчив аспірантуру. Працював учителем фізики й інформатики в природничо-математичному ліцеї та школах № 19 і 21 м. Івано-Франківська. Зараз завідує лабораторією і викладає інформатику в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Автор і співавтор наукових статей, працює над дисертацією. Педагогічний стаж – 10 років.

Дочка **Тетяна Фреїк** – студентка II курсу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Мріє стати вчителем народного танцю.

Галина Вельч (Орішак), онука Миколи Фреїка – учитель математики і фізики. Працювала викладачем в ПТУ № 8 м. Івано-Франківська; сьогодні – учитель математики обласного ліцею для обдарованих дітей із сільської місцевості.

Отже, якщо додати педагогічний стаж перелічених членів родини Фреїків, то сумарно він складе близько чотирьох сотень років.

Ось така вона проста освітянська родина.

Михайло ФРЕЙК,
завідувач музею-меморіалу
“Дем’янів Лаз”

ПРО “ЗОЛОТИЙ ВЕРЕСЕНЬ 1939” ВОНИ ЗНАЮТЬ УСЕ

В Інституті історії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника сумісно з науковим співробітником музею-меморіалу “Дем’янів Лаз” В. Бакалою та викладачем історії України, кандидатом історичних наук, доцентом Т. Галицькою відбулася історична вікторина, приурочена 73 річниці приєднання земель Західної України до складу УРСР на тему “Цей кровавий “золотий вересень” 1939 року”. У ній взяли участь студенти історичного факультету даного ВНЗ.

Кому, як не їм, майбутнім педагогам-історикам, доносити правду до сердець майбутніх своїх вихованців, у тому числі про той зловіщий день – 17 вересня 1939 року, коли радянські війська згідно з попередніми радянсько-німецькими домовленостями ступили на землі Західного регіону України.

Будучи зустрінутою з великою радістю місцевим населенням у надії на покращення своєї долі, радянська влада за час свого господарювання перекреслила народні сподівання, вкривши землю кістками трупів й заповнивши політичними в'язнями тюрми, депортувавши до Сибіру тисячі жителів західноукраїнських земель. Ці факти з болем констатували майбутні педагоги у своїх відповідях на запитання вікторини.

Студенти виявили не тільки високий рівень знань про трагічні сторінки нашої історії, іменованої в радянській історіографії “Золотим вереснем”, а й показали фаховість у висвітленні даної тематики, аналітичні здібності. Варто відзначити найактивніших студентів, які брали участь у заході: Олега Боднара, Світлану Маліборську, Богдана Пасеку, Ірину Шлемко, Тетяну Паньків та Ігоря Шеремету. Вони добре обізнані не тільки із загальноісторичними питаннями з даної теми, а й регіональними, що є невід’ємною складовою історії України. На запитання про те, яку мету вони поставили б перед собою при вивченні цього матеріалу, проводячи урок з учнями, майбутні педагоги відповідали:

поглибити, конкретизувати знання школярів про страшні сторінки нашої історії, навчити їх самостійно оцінювати історичну сутність, прищеплювати любов до Батьківщини.

Культура спілкування, самостійність і критичність мислення, відповідальність, акуратність – такий далеко не повний перелік особистісних якостей, притаманних майбутнім історикам. Усе це потрібно помножити на фаховість, вимогливість і любов до своєї справи усього професорсько-викладацького складу ВНЗ, що і є запорукою високого рівня знань студентів.

Володимир БАКАЛА,
старший науковий
співробітник музею-меморіалу
“Дем’янів Лаз”

СВІТЛОЇ ПАМ’ЯТІ

5 жовтня 2012 року перестало битися серце Людини великої душі Микитин Ольги Миколаївни, заслуженого учителя України, незмінного керівника районної творчої групи вчителів біології, активного члена обласної творчої групи, учителя-методиста, відмінника освіти України.

Для кожного на цій Землі – свої життєві дороги. Такий Закон Божий, нерозгаданий, таємничий, залишається незаперечною істиною донині: така Господня воля.

Життєвий вимір Ольги Микитин – 72. В осінніх мелодіях дощів завершила свій земний шлях чудова Людина, непересічна особистість, інтелігент, Учитель...

Вона присвятила себе величній справі – вихованню молоді. 53 роки життя віддала педагогічній праці в Підмихайлівській школі I–III ступенів Калуської районної ради. Ця талановита вчителька не просто проводила уроки на найвищому рівні методичної культури й науковості, із залученням найсучасніших освітніх технологій, ефективно й ефектно, а й уміла пробудити у вихованців інтерес до вивчення свого предмета, запалювала їх цікавістю до біології. Її учні були переможцями й призерами II і III етапів Всеукраїнської олімпіади з біології та екології, конкурсу “Колосок”.

Щоденний учительський труд для

Ольги Миколаївни був святковістю і небуденністю, височінню духу і піднесеністю. Від неї колеги не просто переймали золотоцінний педагогічний досвід, а й запалювалися її відданістю обраному фаху, жертівністю й одержимістю. Педагог світлом своєї племінкової душі осявала і зігрівала інших, не давала згаснути всевічному вогневі творчості.

Припинив звучання акорд життя Ольги Миколаївни. Кришталева чесність, гострий розум, фахова досконалість, велике трудолюбство, сумлінність, відповідальність і безвідмовність, материнська відданість учням, порядність кожного прожитого дня – такою запам’яталася вона всім, хто знав і глибоко шанував її.

Ольга Микитин жила і працювала не для себе – для інших. Світлий образ Учителя, Людини, Жінки збережемо у своїх серцях.

*Учительський та учнівський
колективи Підмихайлівської школи
Калуської районної ради*

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

У рамках програми культурного обміну між Україною та Сполученими Штатами Америки для старшокласників “Програма обміну майбутніх лідерів” (FLEX) буде проведено конкурс для учнів, який відбудеться **20 жовтня 2012 року о 09.00 год. у загальноосвітній школі I–III ст. № 22 м. Івано-Франківської міської ради, вул. Будівельників, 24.**

Вимоги до конкурсантів 2012 року: дата народження з 01.01.1996р по 15.07.1998р.; навчання в 8, 9 або 10 класі школи; добре володіння англійською мовою; українське громадянство; конкурсант не мав перебувати у США більш ніж три місяці впродовж останніх п’яти років.

мету вони поставили б перед собою при вивченні цього матеріалу, проводячи урок з учнями, майбутні педагоги відповідали:

старший науковий співробітник музею-меморіалу "Дем'янів Лаз"

Убезпечуємо життя

ОБІГРІВАЙТЕ СВОЄ ЖИТЛО БЕЗПЕЧНО!

Різне зниження температури змусило людей подбати про обігрів своїх помешкань. Справжніми щасливчиками почуваються власники індивідуального опалення. Ті ж, що залежні від централізованого, поки що змушені або сидіти у холодних оселях, або ж шукати альтернативні джерела тепла. Ними найчастіше стають електрообігрівальні прилади.

Сьогодні в магазинах асортимент обігрівачів достатньо широкий – від масляних радіаторів до електроконвекторів. Серед населення найбільшою популярністю, кажуть продавці, традиційно користуються перші. Вони ж найкращі і з точки зору пожежної безпеки.

Прикро констатувати, однак, якраз у перші холодні дні різко зростає кількість пожеж у житловому секторі, спричинених неправильним вибором чи експлуатацією електрообігрівальних приладів. Тоді калорифер чи конвектор із джерела тепла перетворюються на небезпеку, котра загрожує не лише майну, а й життю легковажних господарів.

Фахівці управління Держтехногенбезпеки в Івано-Франківській області зазначають: до вибору електрообігрівального приладу слід поставитися дуже серйозно. Перевагу треба надати обігрівачам заводського виробництва, котрі реалізуються у спеціалізованих магазинах. На придбанні калорифера економити не варто, адже ви, фактично, економите на власній безпеці.

На жаль, навіть правильний вибір обігрівача не гарантує вам цілковитої безпеки. Усе залежатиме ще й від того, чи вмієте користуватися ним. Потрібно де-

тально ознайомитися з інструкцією, заздалегідь подбати про справність електромережі в помешканні. Варто запам'ятати і про неприпустимість сушіння білизни на калориферах, і про правильне місце їх розташування, і про те, що не можна залишати такі прилади без нагляду.

Вдалий вибір електрообігрівача та його правильна експлуатація зроблять вашу оселю в ці холодні дні по-справжньому теплою й затишною без будь-яких загроз життю та здоров'ю.

Управління Держтехногенбезпеки в Івано-Франківській області

"Освітнянське слово" – видання головного управління освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрації, Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Івано-Франківського обласного комітету профспілки працівників освіти і науки України.

Ресстраційне свідоцтво ІФ № 419 від 27.12.1999 року.
Передплатний індекс 22308

**РЕДАКТОР
ОКСАНА
ВАСИЛЕЧКО**

Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Код 02136376. Р/р 35427002001196 в банку УДК
м. Івано-Франківська, МФО 836014.

Адреса редакції: 76000 м.Івано-Франківськ, пл.Міцкевича, 3
slovo@ippo.if.ua тел. 2 24 93

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. За точність викладених фактів відповідальність несе автор. Редакція застерігає за собою право редагувати та скорочувати подані до газети матеріали, не змінюючи їхнього змісту.

Газета віддрукована в друкарні видавництва "Місто НВ" (м. Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 53).
Тираж 1 782

навчання в 8, 9 або 10 класі школи; добре володіння англійською мовою; українське громадянство; конкурсант не мав перебувати у США більш ніж три місяці впродовж останніх п'яти років.

Для участі в тестуванні необхідно мати: оригінал свідоцтва про народження; підписану учасником та одним із батьків "Згоду на обробку персональних даних" (цей документ необхідно завантажити з вебсайту www.americancouncils.org.ua та роздрукувати й підписати у двох примірниках). Школярі, які не матимуть цього документа у день проведення конкурсу до тестування допущені не будуть; фотокартку 3x4 (2012 р.); ручку.

До участі в конкурсі також запрошуються діти з обмеженими фізичними можливостями, які народилися в період з 15.03.1995 до 15.07.1998 років. Їм необхідно попередити про свою участь київське представництво "American Councils" для створення належних умов тестування.

За детальною інформацією звертатися по телефону в Києві:

(044) 289 39 52,

289 39 53,

e-mail: flex@americancouncils.org.ua, www.americancouncils.org.ua.

**До відома батьків,
випускників 9-х класів загальноосвітніх шкіл
Коломийський педагогічний коледж Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
оголошує**

**набір слухачів підготовчих курсів з предметів, які виноситимуться
на вступні випробування прийому 2013 року за спеціальностями:**

початкова освіта – спеціалізації:

іноземна мова (англійська, німецька, французька, польська)
інформатика
хореографія
виховна робота
музика

**образотворче мистецтво
музичне мистецтво**

Запис слухачів на курси розпочинається з 01 жовтня 2012 р.

Початок занять – 26 січня (субота) 2013 р.

Навчання проводитиметься по суботах згідно графіку підготовчих курсів.

Детальнішу інформацію можна отримати за адресою:

м. Коломия,
вул. І. Франка, 12,
кабінет № 19,
тел. 2 65 31

